

БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА МЕТАЛУРГИЧНАТА ИНДУСТРИЯ

МЕТАЛУРГИЯТА В БЪЛГАРИЯ
ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

СОФИЯ, 2015 год.

СЪДЪРЖАНИЕ

РАЗДЕЛ ПЪРВИ	7
ИКОНОМИКАТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА	7
1.1. НАСЕЛЕНИЕ, ПАЗАР НА ТРУДА, РАБОТНА ЗАПЛАТА	7
1.2. БВП, БДС, ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ.....	11
1.3. ЕНЕРГИЙНО ПОТРЕБЛЕНИЕ	15
1.4. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ВНОС И ИЗНОС НА СТОКИ	17
РАЗДЕЛ ВТОРИ	20
ЧЕРНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ	20
2.1. ПРОИЗВОДСТВО НА ЧЕРНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ ОТ ТЯХ.....	20
2.1.1. ПРОИЗВОДСТВО НА СУРОВА СТОМАНА В ЕС И	20
СВЕТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА	20
2.1.2. ПРОИЗВОДСТВО НА СУРОВА СТОМАНА В БЪЛГАРИЯ	21
2.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ВАЛЦУВАНИ ЧЕРНИ МЕТАЛИ И	22
ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ	22
2.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ВЧМ И	27
ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ	27
2.2.1. ВНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ	27
2.2.2. ИЗНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ	31
2.3. ПРОИЗВОДСТВО И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ОГНЕУПОРНИ ИЗДЕЛИЯ И	42
МАТЕРИАЛИ.....	42
2.4. ЛЕЕНЕ НА МЕТАЛИ	43
РАЗДЕЛ ТРЕТИ	46
ЦВЕТНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ	46
3.1.1. ПРОИЗВОДСТВО НА МЕД (АНОДНА И ЕЛЕКТРОЛИТНА).....	46
3.1.2. ПРОИЗВОДСТВО НА ОЛОВО	49
3.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦИНК.....	52
3.1.4. ПРОИЗВОДСТВО НА БЛАГОРОДНИ И СЪПЪТСТВАЩИ МЕТАЛИ, СПЛАВИ И ХИМИЧЕСКИ ПРОДУКТИ.....	55
3.1.5.ПРОИЗВОДСТВО НА ПРОКАТ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И СПЛАВИ.....	57
3.1.6. ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА ОТПАДЪЦИ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ.....	61
3.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ	62
3.2.1. ВНОС НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ	62
3.2.2. ИЗНОС НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ	64
3.2.3. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБОРОТ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ	66
3.2.4. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ	67
3.2.5. ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И СПЛАВИ.....	69
ЧЛЕНОВЕ И РЪКОВОДСТВО НА БАМИ	73

В ГОДИШНИКА СА ВЪЗПРИЕТИ СЛЕДНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ:

<i>БАМИ</i>	-	<i>Българска асоциация на металургичната индустрия</i>
<i>БВП</i>	-	<i>Брутен вътрешен продукт</i>
<i>БДС</i>	-	<i>Брутна добавена стойност</i>
<i>БКТД</i>	-	<i>Браншов колективен трудов договор</i>
<i>ВЧМ</i>	-	<i>Ваљувани черни метали (прокат)</i>
<i>ГВ</i>	-	<i>Горещоваљуван (прокат)</i>
<i>ЕСТЕ</i>	-	<i>Европейска схема за търговия с емисии</i>
<i>ЗГП</i>	-	<i>Завод за горещо поцинковане</i>
<i>КЦМ</i>	-	<i>Комбинат за цветни метали</i>
<i>МОД</i>	-	<i>Минимален осигурителен доход</i>
<i>НАП</i>	-	<i>Национална агенция за приходи</i>
<i>НОИ</i>	-	<i>Национален осигурителен институт</i>
<i>ОНД</i>	-	<i>Организация на независимите държави (бивш СССР)</i>
<i>СПС</i>	-	<i>Стандарт на покупателна способност</i>
<i>СВ</i>	-	<i>Студеноваљуван (прокат)</i>
<i>СПС</i>	-	<i>Стандарти на покупателна способност</i>
<i>СОД</i>	-	<i>Среден осигурителен доход</i>
<i>ТЦМ</i>	-	<i>Тежки цветни метали (прокат от мед и месинг)</i>
<i>ЦИЕ</i>	-	<i>Централна и Източна Европа</i>

*Уважаеми дами и господа,
Уважаеми колеги - членове на БАМИ,*

Измина още една година от съвместната ни работа като организация на работодателите от металургичната индустрия, от съпътстващите дейности и услуги, чиято цел е да представлява и защитава интересите на предприятията от този основен отрасъл на българската икономика.

Верен на своите традиции да отстоява индивидуалните и общи интереси на всички членове, Управителният съвет и през 2014 год. не загуби връзка с предприятията и техните ръководства, полагаше усилия да съдейства и да подпомага тяхната дейност. Годишната не беше лека за българската индустрия, както в икономически, така и в политически план. Имаше три правителства и извънредни избори, което естествено не създаде добри условия и позитивни промени в бизнес-средата, не подпомогна процесите за създаване на стабилни държавни институции и взимане на прогнозируеми решения.

Европейската икономика, с която сме силно обвързани като основен пазар за българската металургична продукция, все още има малък растеж. Международните цени на металите също отчетоха спад. И въпреки тези неблагоприятни фактори в основните показатели на металургичната индустрия се отчита ръст, като произведената продукция в стойност е над 7 млрд.лева. Изнесена е продукция за 6.1 млрд.лева, металопродуктите формират положително външнотърговско салдо от 2.5 млрд.лева. В черната металургия 77 % от продукцията се изнася, в цветната металургия износьт представлява 87.5 % от общата реализация.

В натуралните показатели има ръст в стоманодобива – 117 %, производството на ВЧМ – 107.2 %, при изделията – 111 %, в медта – 107.5 %, в оловото – 102 %, в проката от цветни метали – 104 %.

Постигнатите резултати показват, че фирмените политики за развитие и направените инвестиции са в правилна посока. Поставени са основите на една съвременна българска металургия, която има добър капацитет и конкурентоспособност на международните пазари. Но нашата зависимост от състоянието на икономиката, от решенията на ЕК относно промените в околната среда и енергетиката, от националния бизнес-климат е висока. Това определя и основните приоритети, по които трябва да продължим заедно да работим, да подобряваме общата икономическа и административна среда в страната, да отстояваме фирмените и браншовите интереси. Като работодателска организация БАМИ има опит и капацитет да отговори на тези изисквания и да изпълнява своите задачи.

Подготвеното годишно издание „Металургията в България” отговаря на потребностите на нашите членове от информация за националната икономика, за състоянието на металургичната индустрия в страната, за нейния дял в индустрията на България, в металопроизводството на ЕС и света. Английската версия на изданието позволява на широк кръг експерти от други страни и европейски партньори да се запознаят с показателите на металургичната индустрия в България.

Управителният Съвет и екипът, работил по съставянето на годишното издание благодарят на всички фирми-членове на БАМИ, които предоставиха информация за техните производства, както и на Министерството на икономиката за оказаното съдействие при набиране на необходимите данни.

Пожелавам на членовете на БАМИ, на нашите национални и чуждестранни партньори, както и на всички, които ползват годишното издание на БАМИ **настоящата 2015 год. да бъде за тях успешна**. А нашите успехи ще намерят място в следващото издание и се надявам отново да доказват важната роля на металургията в националната икономика, добрите резултати от избория в сектора път **на инвестиции и устойчиво развитие**.

С уважение,

АНТОН ПЕТРОВ

Председател на УС

РАЗДЕЛ ПЪРВИ

ИКОНОМИКАТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА (КРАТЪК ПРЕГЛЕД – БЪЛГАРИЯ, ЕС)

ОБЩИ ПОКАЗАТЕЛИ

1.1. НАСЕЛЕНИЕ, ПАЗАР НА ТРУДА, РАБОТНА ЗАПЛАТА

Демографската политика, промените във възрастовата структура на населението и неговата образователна характеристика е важен фактор и индикатор за икономическото състояние и перспективите на една страна, има изключително влияние върху нейното устойчиво развитие.

Човешкият капитал става все по-значим фактор и основен ресурс за успешното социално-икономическо развитие, предвид нарастващата зависимост от хора с по-високо образователно ниво и компетентност. В икономическата перспектива на страните този капитал не само е един от факторите за конкурентно производството на стоки и услуги, но той определя нивото и обема на генерираната добавена стойност.

В тази насока тенденцията в България години наред се влошава, дори е тревожна. Населението и през 2014 год. намалява, достигайки **7 202.2 хил. души** или с **43.4 хил. души** по-малко, докато през 2013 год. е отчетено намаление от 37 767 хил., или „**стопяването**” на нацията става с по-бързи темпове.

Промените в структурата на населението и в местоживеенето през последните четири години е показана в таблица 1.1.

Таблица 1.1

Население по пол и местоживеене, хил. души

Групи население:	2011 г.		2012 г.		2013 г.		2014 г.	
	Хил. души	%	Хил. души	%	Хил. души	%	Хил. души	%
В градовете	5 324.9	72.7	5 306.2	72.9	5 291.6	73.0	5 267.5	73.1
В селата	2 002.3	27.3	1 975.8	27.1	1 954.0	27.0	1 934.7	26.9
Мъже	3 566.8		3 543.6		3 524.9		3 502.0	
Жени	3 760.4		3 738.4		3 720.7		3 700.2	
Общо:	7 327.2	100.0	7 282.0	100.0	7 245.6	100.0	7 202.2	100.0

Източник: НСИ

През изминалата годината страната отчита отрицателен естествен прираст от - 5.7 на хиляда души, при - 4.6 на хиляда през 2010 год. или за показания петгодишен период отрицателният прираст се е увеличил с повече от 20 %. Това се дължи както на ниската раждаемост, така и на увеличаващия се коефициент на смъртност – от 14.6 на хиляда в 2010 г., през 2014 год. е 15,1 на хиляда души. **България години наред има най-висок отрицателен естествен прираст от всички страни-членки на ЕС(27).**

По други показатели, които имат отношение към стандарта на живот също сме под средните стойности за Европа. Съгласно последните публикувани данни на НСИ (2012 год.) за **продължителността на живота в ЕС(28) при мъжете тя е 77.5 години, а при жените – 83.1 години. За България стойностите са съответно 70.9 години за мъжете и 77.9 години за жените.** И мъжете и жените у нас живеят средно с около 5 – 6 години по-малко, в сравнение със средноевропейския жител.

Важен показател за демографското състояние, също свързан и качеството на живот в Европа и страните-членки е Коефициента на раждаемост. Средният показател за ЕС(28) през 2014 г. е 10.0, с лека тенденция за спад през последните години (2010 год. – 10.7). За България Коефициентът на раждаемост за посочения период също спада – от 10.0 през 2010 год. на 9.4 в 2014 год. Висока раждаемост в ЕС имат страни като Ирландия – 15.0 и Франция – 12.4. Най-ниска за годината е в Италия – 8.5, както и в Испания, Унгария, Румъния – около 9.0. В региона висока раждаемост има в Турция – 16.8 и Албания – 12.3.

Данните в таблицата показват, че през всички посочени години населението в страната общо намалява, както в градовете, така и в селата. Но относителният дял на селското население спада, за сметка на това в градовете. В резултат селата се обезлюдяват по-бързо. Причина е не само миграцията на хората от селата в по-големите населени места, но и влошеното качество на медицинско обслужване и живот, което води до висока смъртност на застаряващото селско население. Голямата безработица и свиването на индустрията през годините на преход не върна населението в селата, въпреки възстановената собственост върху земеделските земи. Това е в резултат и на лоша/липсваща аграрна политика.

В съответствие с демографската характеристика се променя и пазара на труда. Данни за средногодишния **брой на наетите лица** по трудово и служебно правоотношение, за доходите на работещите и някои социални параметри за 2014 год. са представени в таблица 1.2.

Сравняването на данните за заетите лица през 2014 год., с тези през предходните години водят до следните изводи:

- **броят на наетите лица** след три години спад, съответно през 2012 год. с 24 хил. души и през 2013 год. – с още 44 хил. души, в 2014 год. се увеличават с 28.3 хил. души. В резултат намалява с 51.8 хил.души броя на регистрираните през годината безработни лица.

- средногодишното **ниво на безработица /данни на НСИ/ за последната годна е 11.4 %, при 12.9 %** през 2013 год. или спад от 1.5 %. След три години постоянен ръст, през 2014 год. броя на безработните спада, което се наблюдава и в останалите страни на ЕС.

По данни на **ЕВРОСТАТ регистрирана към м.12.2014 год. безработица за ЕС(28) е 11.4 %, в България тя е 10.2 %** или с 1.2 % по-ниска. Въпреки този позитивен резултат нашата страна отчита по-висока безработица от другите страни - членки на ЕС от региона на Централна и Източна Европа (ЦИЕ). В края на миналата година безработните в Чехия са 5.7 %, Унгария – 7.3 %, Румъния – 6.6 %, Полша – 8.3 %. Ниска безработица няколко поредни години отчита Германия – 4.9 %, Великобритания – 5.5 % и Австрия – 5.6 %. Най-високи отново са нивата в Гърция (26.0 %) и Испания (23.6 %), както и Хърватия (18.3 %).

Таблица 1.2

Средногодишен брой на наети лица, ниво на безработица, инфлация

Показатели	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.
Средногодишен брой на наетите лица (национални сметки), хил. души	2 242.8	2 218.7	2 174.8	2 203.1
Средногодишен брой регистрирани безработни, хил.	372.3	410.3	436.3	384.5
Средногодишно ниво на безработицата (НСИ), %	11.2	12.3	12.9	11.4
Инфлация	4.2	3.0	-2.0	-1.4
Средна месечна работна заплата на наети по трудово и служебно правоотношение за страната, лева	686	731	807	865
- обществен сектор	761	791	839	962
- частен сектор	660	710	796	832
- в т.ч. преработваща промишленост	582	618	668	729
Средна месечна заплата, в дейност:				
- „Производство на основни метали, без леене на метали”	1 165	1 281	1 385	1 509

Източник: НОИ, НСИ

Показателите от таблицата показват обръщане на негативната тенденцията и начало на ръст в някои показатели на пазара на труда. Но все още не е достигнато нивото на безработицата преди икономическата криза и дори на това от 2011 година. Но има промяна и фактори, които могат да доведат до очакваното позитивно развитие и разкриване на нови работни места.

За разглеждания период, въпреки проблемите в икономиката на страната доходите на работещите по трудово и служебно правоотношение отчитат съществен ръст. Средната месечна заплата през 2013 год. е увеличена със 76 лева, а през 2014 год. – с 58 лева. Заплатите в общественения сектор изпреварват тези на частния - със 130 лева на годишна база и бележат ръст

спрямо предходната година от 116.7 %. В частния сектор има общ ръст от 104.5 %, а само в преработващата промишленост растежа достига 109.1 %.

Средната работна заплата и средният осигурителен доход на работещите в производството на метали и прокат от тях е едно от най-високите в страната.

При средна месечна заплата в преработващата промишленост от **729 лева** в икономическа дейност „Производството на основни метали” (без леене на метали) през 2014 год. СРЗ е **1 509 лева** или два пъти по-висока.

За първите пет месеца от 2015 год. металургията отчита среден осигурителен доход (СОД) от **1 372 лева**, като в индустрията по-висок размер имат само дейности, свързани с производство и разпределение на енергийни ресурси: производство на рафинирани нефтопродукти – 2 118 лева; добив на въглища – 1 390 лева; производство и разпределение на ел.енергия – 1 588 лева; производство и разпределение на газообразни горива – 1 645 лева, както и дейностите с опасни отпадъци (1 571 лева).

В преработващата промишленост само при производството на рафинирани нефтопродукти се отчита по-висок СОД от този в металургията. Като се вземе предвид и броя на заетите се налага извода, че металургичният отрасъл има съществен принос в осигурителната система на страната. Освен доброто заплащане това се дължи и на **работа с постоянни трудови договори при реално отразени възнаграждения на персонала.**

Икономическите дейности, които отчитат най-високи средни заплати са предимно с енергийния сектор, имат голям държавен дял и/или монополно положение в българската икономика и не работят в реална конкурентна пазарна среда.

Предприятията от металургичната индустрия и свързаните производства, както и цялата структура на БАМИ споделят общи социални политики и поддържат активен диалог с партньорите от националните браншови синдикати. От началото на промените, включително и след приватизацията на предприятията и до сега се води социален диалог, редовно се подписва и действа Браншов Колективен Трудов Договор (БКТД). Ежегодно се договаря и подписва Споразумение за минималният осигурителен доход (МОД) по групи професии за дейност „Производство на основни метали”.

1.2. БВП, БДС, ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ

През последните години България отчита постоянен ръст в БВП/БДС , но това не променя нейното последно място в показателите на ЕС. Все още показателите са под средното европейско ниво, включително и по икономически растеж, в сравнение с редица новоприети страни от ЦИЕ.

В таблица 1.3 са посочени данните за БВП и БДС на България за последните четири години.

Таблица 1.3

БВП и БДС по сектори и групировки, млн. лева

Показатели:	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.*
БДС - текущи цени, мил.лева, в т.ч.	65 174	67 077	67 078	70 666
- селско и горско стопанство	3 637	3 647	3 778	3 722
- добивна и преработваща пром., енергетика, ВиК (B-E)	15 979	16 753	16 007	16 640
- строителство(F)	4 210	4 118	3 305	3 395
- търговия, хранене, транспорт и съобщения (G-J)	16 440	17 786	18 679	18 996
- финанси, застраховки, недвижимо имущество и други бизнес услуги(K,L,M,N)	14 899	14 782	16 262	16 814
- държавно управление, образов., здравеопазване (O-Q), други	9 667	9 991	11 097	11 097
- корективи /данъци/	10 134	11 012	11 155	11 498
Брутен вътрешен продукт /БВП/, млн.лева	75 308	78 089	80 282	82 164

Източник: НСИ

*предварителни данни

По предварителните данни на НСИ през 2014 год. в българската икономика се създава БДС за 70 666 млн.лева, а БВП е 82 164 хил.лева. Спрямо предходната е отчетен ръст от 102 %, което е с 1 % под средното европейско равнище.

Средният ръст на БВП по пазарни цени за ЕС(28) е 103 %, като най-висок растеж отчита Великобритания – 110 %, Полша и Румъния – със 104 %,

Естония – 103.3%. Четири страни-членки през 2014 год. отчитат спад в показателите за БДС/БВП – Дания, Гърция, Кипър и Швеция.

По данни на EUROSTAT произведеният **Брутен Вътрешен Продукт в България за 2014 год. е 40 010 млн.евро**, съответно на човек от населението – **5 800 евро**. Тази стойност, определена по пазарни цени, е най-ниската от публикуваните данни за всички страни-членки на Европейския Съюз.

За ЕС(28) средната стойност за един човек е **27 300 евро** или 4.7 пъти по-висока. Ако сравняваме по този показател икономическото развитие на страните от Централна и Източна Европа (ЦИЕ), то България значително изостава. Румъния отчита 7 600 евро на човек от населението или над 30 % по-висок от този в България, а за всички останали страни от региона този показател надхвърля 10 хил.евро. В ЕС-28 най-висок БВП на човек от населението има Люксембург – 83 400 евро, следват Дания с 45 500 евро и Швеция – 44 300 евро.

В големите икономики на Европа през 2015 год. БВП на човек от населението има следните стойности: Германия - 35 200 евро, Великобритания – 34 400 евро и Франция – 32 400 евро.

Определянето на Брутен вътрешен продукт (БВП) на човек от населението по **Стандарти на покупателна способност (СПС)** не променя съществено картината. За България стойността е 45 % от средната за ЕС(28), като през годините намалява – била е 47 % за 2013 год. и 47.5 % през 2012 год. Страната ни е единствената членка с показател под 50 % от средното европейско ниво. От всички 28 страни само в 11 от тях БВП по покупателна способност надвишава средното ниво за ЕС, а от останалите 17 страни относително по-ниски са нивата в Румъния – 55 %, Хърватия – 61 %, Латвия - 64 % и Полша – 67 %. За всички останали показателят е над 70 % от средното ниво.

Ако приемем БВП/БДС като индикатор на производителността и конкурентоспособността, то българската икономика за последните години не подобрява своите позиции и заема последно място в Общността, което обяснява ниското ниво на заплащане и стандарт на живот.

От всички дейности и групировки по приетата икономическа класификация в страната, промишлеността със сектори: добивна промишленост, преработваща промишленост, производството и разпределението на енергия, ВиК-услуги и управление на отпадъците, показва най-голям относителен дял в БВП на страната. За 2014 год. производството на тези индустрии създават **добавена стойност и брутен вътрешен продукт, който представлява 20.25 % от общата стойност, с ръст спрямо предходната година от 104 %** или 2 % по-висок от средния годишен ръст на българската икономика. По-висок ръст от промишлеността има само във финансово-застрахователните дейности, но техният дял в общата стойност е относително малък (около 6 % от БВП). Това доказва важната роля на промишленото

производство и на цялата индустрия за растежа на икономиката, което е приоритет и за европейските политики.

Другите основни икономически сектори, които създават добавената стойност, с изключение на селското стопанство, също отчитат макар и по-малък ръст, спряло 2013 год.

Последните публикувани от НСИ данни по икономически дейности, които формират обема на **промишленото производство на страната** (сектори В, С, D и E по КИД 2008) за период от четири последователни години са дадени в таблица 1.4 и показани на фиг. 1.1.

Таблица 1.4

КИД 2008 / ПОКАЗАТЕЛИ	2010	2011	2012	2013
Добивна промишленост/Сектор В/				
-произведена продукция, млн.лева.	2 286	2 802	2 970	2 557
- добавена стойност, млн. лв.	1 206	1 585	1 660	1 299
- заети лица, брой	24 955	25 065	25 030	24 635
- добавена стойност на един зает, хил. лв.	48.3	63.2	66.3	52.7
Преработваща промишленост/Сектор С/				
- произведена продукция,млн. лв.	41 484	48 965	49 886	51 076
- добавена стойност, млн. лв.	8 065	9 079	9 149	9 345
- заети лица, брой	536 771	536 869	525 257	524 041
- добавена стойност на един зает, хил. лв.	15.0	16.9	17.4	17.8
24. Производство на основни метали				
- произведена продукция, млн.лева	6 331	8 342	7 390	7 436
- добавена стойност на един зает, хил.лв.	44.5	96.0	71.6	38.8
Енергетика /Сектор Д/				
-произведена продукция,млн. лв.	7 094	8 533	9 646	9 043
- добавена стойност, млн. лв.	2 616	2 863	2 960	3 323
- заети лица, брой	34 191	33 052	33 243	32 809
- добавена стойност на един зает, хил.лв.	76.5	86.6	87.9	101.3
Доставка води, канализ.услуги, управление на отпадъци /Сектор Е/				
-произведена продукция, мил. лв.	1 390	1 359	1374	1 358
- добавена стойност, млн. лв.	628	665	666	675
- заети лица, брой	33 972	34 605	34 219	34 097
- добавена стойност на един зает,хил. лв.	18.5	19.2	19.5	19.8

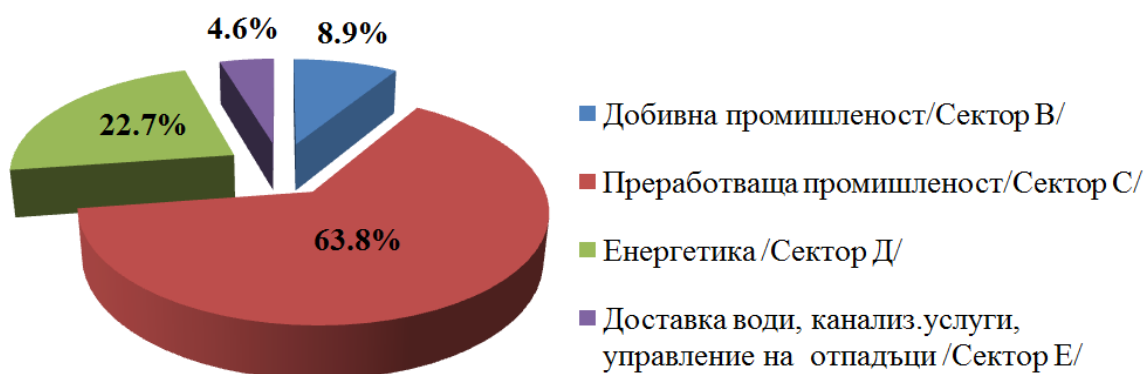
Източник: НСИ

Показателите за посочения период доказват, че произведената от **металургичните предприятия** продукция има висок относителен дял, както в обема на преработващата промишленост (**около 15 %**), така и в този на **общото промишлено производство на страната – 11 % - 12 %**. Добавената стойност на един зает за последните две последни години намалява, което е свързано с увеличените през този период цени на енергоносителите, паралелно с намаляващите международни цени на металите. Въпреки тези негативни влияния върху металургичния бизнес стойностите остават относително високи, те са **над два пъти по-високи от средната стойност за преработващата промишленост**.

От данните в таблицата се вижда голямата разлика в добавената стойност на едно заето лице в преработващата промишленост, спрямо други два сектора на българската икономика – добивна промишленост и енергетика. Обективен анализ на тези два сектора налага извода, че високата добавена стойност в тези ресурсни производства не се дължи на усвояване на нови продукти с по-висока степен на преработка, респективно на нова добавена стойност, а на факта, че те не работят при реални пазарни условия, продават предимно на вътрешния пазар по административно определени цени (преференциални или разходно обосновани).

Въпреки тези различия в отделните сектори, преработващата промишленост е тази, която създава основния Брутен вътрешен продукт, респективно добавената стойност в българската икономика и нейното развитие е залог за работни места, добро заплащане и по-висок жизнен стандарт.

Фигура 1.1

Дял на БДС по сектори на промишлеността, 2013 г.

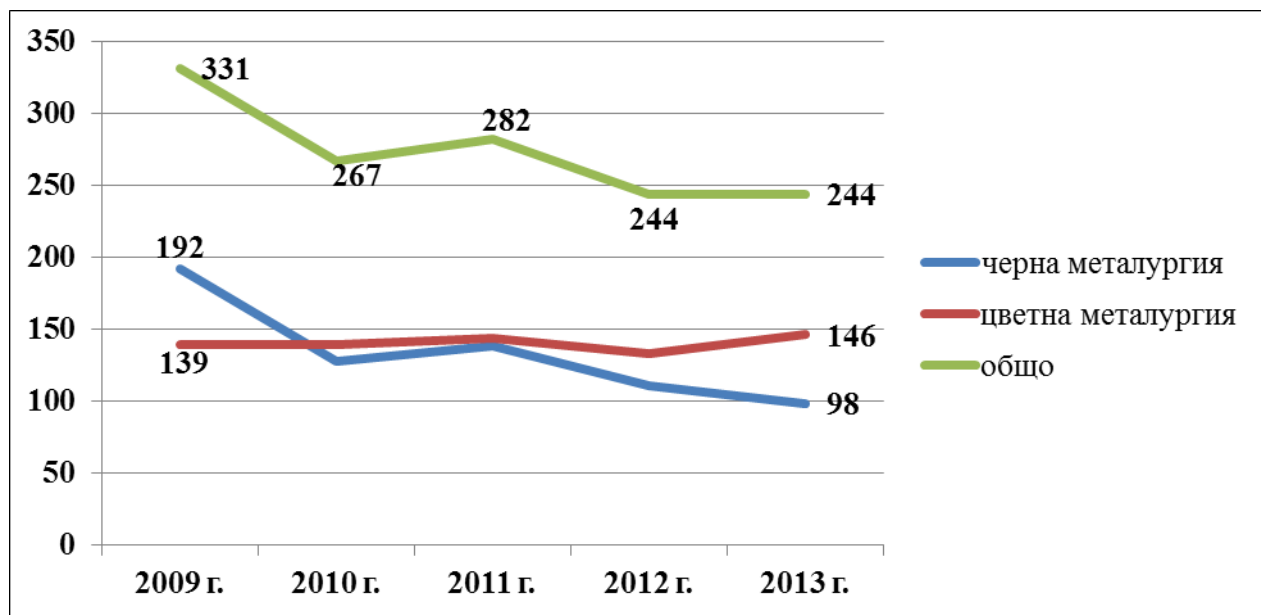
Металургията, която е една от най-енергоемките индустрии има силна зависимост от цените на енергоносителите, въпреки направените инвестиции за внедряване на нови енергоспестяващи технологии. Този висок енергиен интензитет при ръст в цените води до увеличаване на разходите и намалява добавената стойност на металургичните производства. Затова страни с развити базови индустрии прилагат механизми за финансови компенсации на увеличаващите се енергийни разходи и запазване на конкурентоспособността. Тази политика и практика вече се налага в много европейски страни.

1.3. ЕНЕРГИЙНО ПОТРЕБЛЕНИЕ

Поради специфичната характеристика на металургичните процеси, свързани с топене, нагриване или рафиниране на суровините и металургичните продукти, енергийните разходи достигат до десетки проценти от общите производствени разходи. **Това определя значимостта на енергийната ефективност при избора на технологии и съоръжения за модернизация, реструктуриране и внедряване на нови продукти и изделия.** Този факт прави металургичните производства силно чувствителни към цените на енергоносителите, те са част от елементите на тяхната конкурентоспособност. В резултат на изпълнените до сега инвестиционни проекти и внедрените енергоспестяващи технологични схеми днес разхода на основни енергийни ресурси – природен газ и електроенергия е рязко намален. Тази политика доведе до намаляване на енергопотреблението на единица произведена продукция от десетки процента до няколко пъти. .

Енергийният баланс на НСИ **отчита за 2013 год. общо крайно енергийно потребление в страната от 9 098 хил.тона нефтен еквивалент,** което спрямо 2012 год. намалява с 460 хил.тона н.е.. В резултат енергийният интензитет на икономиката от 0.658 т н.е. на 1000 евро БВП през 2012 год. намалява на 0.603 т н.е. през 2013 год. или с 8.4 %.

Като абсолютна стойност енергийното потребление в индустрията се запазва през последните две години на едно ниво (2 579 хил.т н.е.), но расте производения БВП. В домакинствата тенденцията е обратна – потреблението расте ежегодно с 4-5 %, като при електроенергията през 2013 год. е отчетен разход от 906 хил.т н.е. и с това количество бита вече изпреварва индустрията (733 хил. т н.е.). Кръстосаното субсидиране на цените на домакинствата от индустрията не стимулира населението да внедрява енергоспестяващи уреди, да намалява потреблението и разходите.

Енергийно потребление в металургията, хил. т. н. е.

Общото енергийно потребление в металургията от 570 хил.т.н.е. през 2008 год. намалява на 331 хил.тона през 2009 год и достига 244 хил.т.н.е. през 2012 год. и 2013 год. т.е. за последните пет години спада 2.3 пъти. **Делът на електропотреблението в сектора от общото индустриално енергийно потребление за този период също рязко намалява и днес е около 10 %.**

Но като енергоинтензивен отрасъл относителният дял на електроенергията се запазва висок – 20 % от общото индустриално потребление в страната.

Развитието на цветната металургия и закриването на мощности в черната металургия след 2010 год. са причини за тези промени и обърнаха енергийното потребление в тези производства. Днес цветната металургия има по-висок относителен дял. И в двата сектора потреблението на електроенергия има преобладаващ 55 %-ов дял от ползваните енергоносители - природния газ или други горива.

Въпреки намаляващия енергиен интензитет на българската индустрия, спрямо средното европейско ниво тази стойност е относително висока. Един основен фактор за това е специфичната структура на българската икономика и **високият относителен дял на енергоинтензивните индустрии в общото промишлено производство.** Затова достигането на средния за ЕС показател за енергиен интензитет не е цел, която трябва страната да следва. Развитието може да бъде успешно и устойчиво, независимо от това по-високо енергийно потребление, като българската индустрия запази своята специфична характеристика и остане фактор във важни базови производства за цялата европейска индустрия, в т.ч. и на метали.

1.4. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ВНОС И ИЗНОС НА СТОКИ

Поради ограничено потребление и малък вътрешен пазар българската индустрия, в т.ч. и металургията е експортно ориентирана. Развитието на секторите се обуславя от тяхната конкурентност и възможности за реализация на европейските и международни пазари. Въпреки тази експортна насоченост, външнотърговското салдо при стоковия обмен е отрицателно, като дефицита през последните години е в порядъка на 8 млрд. лева – 10 млрд. лева. Данните за износа и вноса на България през 2014 год. по сектори на Стандартната външнотърговска класификация показват следните устойчиви тенденции:

- От общия износ на стоки дялът на този за **пазарите на ЕС(28) е 60 %**, с отрицателно салдо от 4.5 млрд. лева. Този процент се запазва почти за всички групи стоки от SITB, с изключение при износа на „алкохолни напитки и тютюн” и на „минерални горива и масла”. При тези стокови групи преобладава износът за трети страни (над 65 %).

- Отчетът за изминалата година показва нарастване на отрицателното салдо спрямо предходната с 1 млрд. лева (от 7 млрд. на 8 млрд.), в т.ч за ЕС – увеличение от -500 млн. лева.

- В износа най-голяма стойност (9 млрд.-10 млрд.) имат „Артикули, класифицирани главно според вида на материала”. Тук влизат основно продуктите на **черната и на цветната металургия (6.1 млрд. лева)** и някои други стоки, като цимент, изделия от каучук, текстил, хартия. След тях са групата на „Машини, оборудване и превозни средства” с 8 млрд. лева.

- Внесените стоки от сектор „Машини, оборудване и превозни средства” в стойност надвишават останалите групи (12.7 млрд.), следвани от „Минерални масла, горива и подобни продукти” - 10.3 млрд. лева. Тези две групи стоки формират и най-голямо отрицателно външнотърговско салдо, всяка по около – 4.5 млрд. лева.

- С положително външнотърговско салдо са секторите „Разнообразни готови продукти”, „Артикули според вида на материала”(вкл. металургия) и „Храни и животни”(продукти на селското стопанство).

Обобщеният външнотърговски обмен на стоки през последните пет години е показан в таблица 1.5.

От 2010 год. до 2013 год. се отчита ежегоден **ръст, както в износа, така и при вноса** на стоки, но външнотърговското салдо запазва висока отрицателна стойност. За 2014 год. отново има ръст при вноса на стоки (1.4 %), но износът намалява с 300 млн. лева (-0.7 %).

Външнотърговски баланс при стоковия обмен, млрд. лева

Показатели:	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.
Внос на стоки, в т.ч	37.6	45.1	49.8	50.5	51.2
- металопродукти	2.2	3.5	3.3	3.3	3.6
относителен дял, %	5.9	7.8	6.6	6.5	7.0
Износ на стоки, в т.ч	30.5	39.3	40.7	43.5	43.2
- металопродукти	5.3	7.6	6.6	6.7	6.1
относителен дял, %	17.8	19.3	16.3	15.3	14.3
Външнотърговско салдо, в т.ч. на	- 7.17	- 5.8	- 9.1	- 7.0	-7.9
- металопродукти	+ 3.1	+ 4.1	+ 3.3	+ 3.4	+2.5

*Източник: НСИ, Стандартна външнотърговска класификация, SITB
Митнически данни, НАП*

През целия 5-годишен период стойностите на изнесените метали и металургични продукти имат висок относителен дял - в порядъка на 16 - 20 %. Основно влияние на променящите се стойности оказват цените на металите на световните пазари. Подробен анализ на външнотърговския оборот на черната и цветна металургия е направен в съответните раздели на настоящия годишник.

Най-голям търговски партньор на България е Европейският Съюз, като през 2014 год. за ЕС(28) са изнесени стоки за 27 млрд.лева, с 3.2 % повече от предходната. Вносът за същата година възлиза на 31.5 млрд.лева и отчита увеличение от 4.5 %, като отрицателното салдо се увеличава с – 500 млн.лева.

От страните-членки най-голям търговски оборот страната има с **Германия**, около 20 % от общата стойност, съответно 5.2 млрд.лева е износът и 6.2 млрд.лева е вносът при 1 млрд.лева отрицателно салдо.

Други страни, за които има значим износ са Италия – с 3.9 млрд.лева, Румъния – 3.4 млрд.лева, Гърция – 2.9 млрд.лева и Белгия – 1.8 млрд.лева. Вносът от тези страни е на стойност по-малък или в същия порядък и търговският оборот с тях не създава отрицателен баланс.

Най-високо отрицателно салдо в рамките на ЕС има при обмена на стоки с Испания - износ за 900 млн.лева и внос за 2 500 млн.лева или отрицателен баланс от 1.6 млрд.лева, следва Унгария с отрицателно салдо от 1.1 млрд.лева.

Освен Европейският съюз важни търговски партньори на България са и трети страни. От тях най-голям износ има за Турция – 4 млрд.лева при внос от 2.9 млрд.лева с положителен баланс от 1.1 млрд. лева. Следващи по значимост са Китай, Сингапур и Руската федерация, като за всяка от тези страни изнасяме

стоки за около 1 млрд.лева. Стокообмена с Китай и Русия отчита отрицателни салда, като за Руската федерация е –6.7 млрд.лева и тази стойност представлява 85 % от отрицателното салдо на България през 2014 год.

В таблица 1.5. са посочени и данните от външотърговската дейност в металургичния отрасъл. Години наред металлопродуктите формират високи положителни салда и допринасят за подобряване на макроикономическите показатели на страната. За 2014 год има спад спрямо предходната година, поради промени в цените на металите на международните пазари, но положителното външотърговското салдо отново е най-високо в сравнение с останалите сектори и възлиза на +2.5 млрд.лева.

Металургичната индустрия в България е експортно ориентирана, с доказани възможности да реализира своята продукция на европейските и световни пазари, да продава конкурентоспособна и с високо качество продукция.

РАЗДЕЛ ВТОРИ

ЧЕРНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ

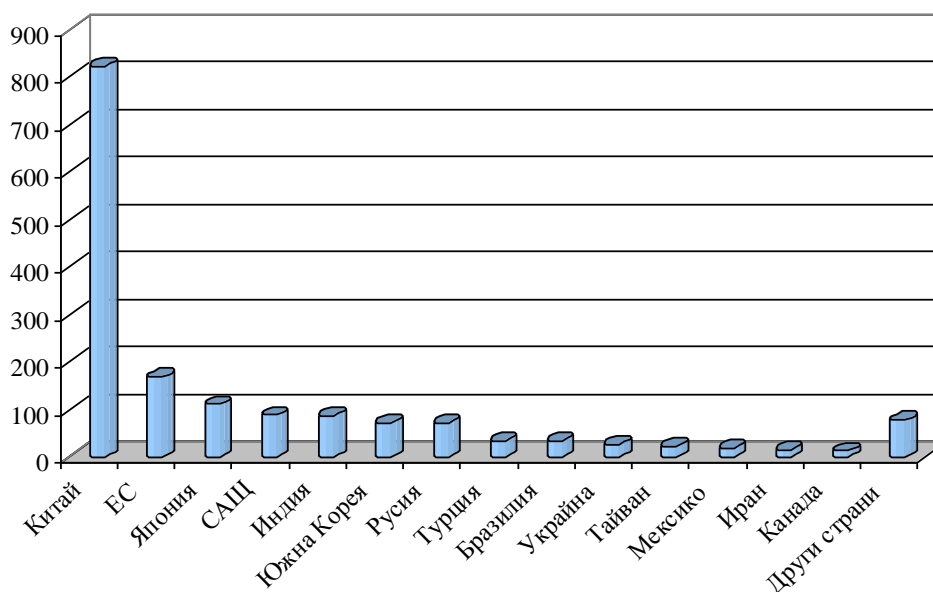
2.1. ПРОИЗВОДСТВО НА ЧЕРНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ ОТ ТЯХ

2.1.1. ПРОИЗВОДСТВО НА СУРОВА СТОМАНА В ЕС И СВЕТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

Стоманодобивният сектор е втората по големина индустрия в световен мащаб след петролната и газовата, с общ оборот от 900 млрд. USD. Стоманата се използва във всички важни индустриални сектори като енергетиката, строителството, автомобилостроенето и транспорта, инфраструктурата, опаковането, машиностроенето, домакинските изделия.

През 2014 год. за поредна година производството на сурова стомана в света продължава да се увеличава и достига 1 665 млн.т, с 1% повече в сравнение с 2013 год. Най-голям производител остава Китай с 49.4% (822.7 млн.т) от световното производство, следван от ЕС, Япония и САЩ (съответно 10.2 %, 6.7 % и 5.3%). Най-голямата стоманодобивна компания с 98.1 млн.т произведена сурова стомана през 2014 год. е ArcelorMittal.

Фиг.2.1

Основни производители на сурова стомана в света (по страни, в млн. т), 2014 год.

В Европейския съюз 2014 год. е малко по-добра за стоманодобива от 2013 год. – отчита се слаб ръст (1.8%) и произведеното количество сурова стомана е 169 126 хил.т. Въпреки това, броят на заетите в сектора продължава да

намалява и вече е под 330 00 души. В рамките на ЕС основните държави-производителки са:

- Германия – 25.4%
- Италия – 14%
- Франция – 9.5%
- Испания – 8.4%
- Обединеното кралство – 7.1%

През 2014 год. българският дял от европейското производство на течна стомана е 0.4%.

В настоящото издание са използвани и представени данни за дейностите на следните фирми, основни производители на стомана и стоманени продукти в страната:

- „Стомана Индъстри” АД
- „Промет Стиил” АД
- „Хелиос Металург” ООД
- „ПИХ Индъстри” АД
- „ЖИТИ” АД

Използвани са и данни на Еврофер и Световната асоциация по стомана.

2.1.2. ПРОИЗВОДСТВО НА СУРОВА СТОМАНА В БЪЛГАРИЯ

В България от 2011 год., след окончателното спиране на дейността на „Кремиковци” АД, сурова стомана в страната се произвежда само в „Стомана Индъстри” АД. Производството е от скрап в електродъгови пещи. Данни за производството на сурова стомана в България през последните пет години са дадени в Таблица 2.1 и на Фиг. 2.2

След спада в производството през 2013 год., през 2014 год. се отчита известен ръст спрямо предходната година - произведени са 612.4 хил.т течна стомана, с 89.6 хил.т повече от 2013 год. (17.1%).

Таблица 2.1

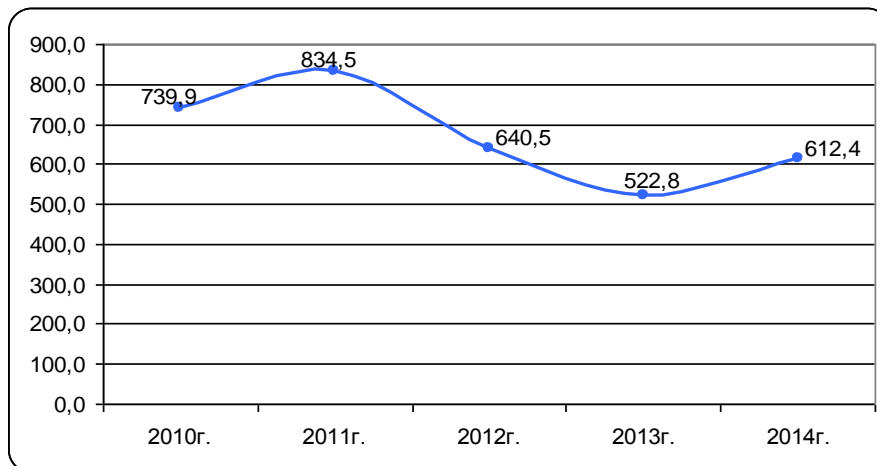
Производство на стомана в България, хил.т

Процес:	Фирми:	2010	2011	2012	2013	2014	2014/13 +/-	2014/13 %
ЕП	"Стомана индъстри" АД	696.2	834.5	640.5	522.8	612.4	89.6	117.1
	"Кремиковци" АД	43.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
	Общо	739.9	834.5	640.5	522.8	612.4	89,6	117.1
Непрекъснато отлята	"Стомана индъстри" АД	696.2	834.5	640.5	522.8	612.4	89.6	117.1
	"Кремиковци" АД	40.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
	Общо	737.0	834.5	640.5	522.8	612.4	89.6	117.1

Източник: Фирмени данни

Нивото на производство все още е ниско в сравнение дори с предходните години – от началото на икономическата криза (след 2008 год.).

Фиг.2.2

Производство на стомана, хил.т

През 2014 год. в „Стомана Индъстри” АД са направени две значителни инвестиции. Въведени са в експлоатация:

- инсталация вакуумен дегазатор за допълнителна обработка на стоманата и подобряване на качеството. С това нововъведение могат да се произвеждат специални марки стомана.

- линия за абразивно почистване на заготовката.

И двете инсталации са в ЕСДЦ (стоманодобивния цех).

2.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ВАЛЦУВАНИ ЧЕРНИ МЕТАЛИ И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

Основни производители на валцувани черни метали (ВЧМ) в страната са „Стомана Индъстри” АД, „Промет Стиил” АД и „Хелиос Металург” ООД. Дълъг прокат се произвежда и в трите изброени компании, а плосък прокат само в „Стомана Индъстри” АД.

По-ниското производство на ВЧМ през последните няколко години се дължи до голяма степен на факта, че над 70% от продукцията на стоманодобивните предприятия в България е насочена за износ, най-вече за държавите от Европейския съюз (над 75% от износа), а по данни на Еврофер търсенето на пазара на стомана в ЕС през 2014 год. все още е около 28% под предкризисните нива.

Таблица 2.2

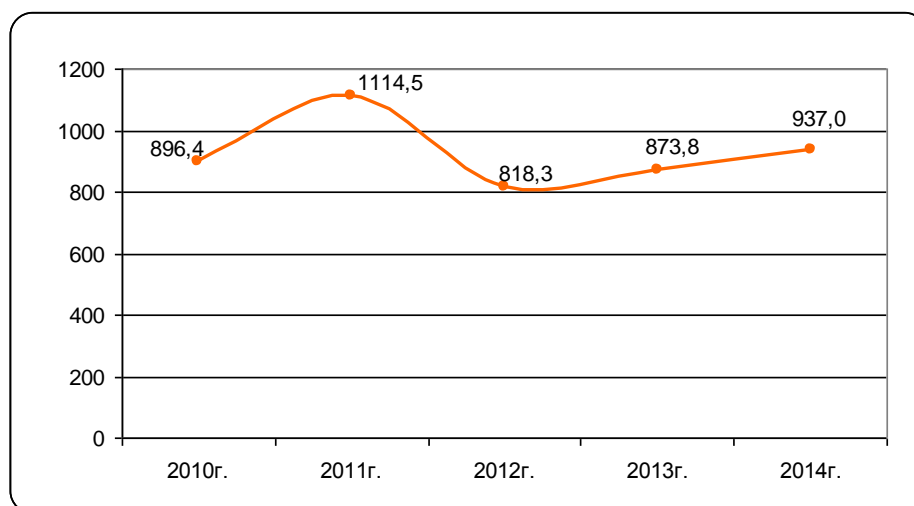
Производство на валцувани черни метали (ВЧМ) по асортимент, хил. т

Видове прокат:	Фирми:	2010	2011	2012	2013	2014	2014/13 +/-	2014/13 %
ГВ дълъг	"Промет стиил" АД	225.3	359.9	235.8	381.0	343.6	-37.4	90.2
	"Стомана индъстри" АД	364.7	433.4	291.8	272.3	286.4	14.1	105.2
	"Хелиос металург" ООД	22.0	20.4	15.4	26.4	34.0	7.6	128.8
	Общо	612.0	813.7	543.0	679.7	664.0	-15.7	97.7
ГВ плосък	"Кремиковци" АД	45.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
	"Стомана индъстри" АД	239.2	300.8	275.3	194.1	273.0	78.9	140.6
	Общо	284.4	300.8	275.3	194.1	273.0	78.9	140.6
ГВ прокат (общо)	"Промет стиил" АД	225.3	359.9	235.8	381.0	343.6	-37.4	90.2
	"Кремиковци" АД	45.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
	"Стомана индъстри" АД	603.9	734.2	567.1	466.4	559.4	93.0	119.9
	"Хелиос металург" ООД	22	20.4	15.4	26.4	34.0	7.6	128.8
Общо		896.4	1114.5	818.3	873.8	937.0	63.2	107.2

Източник: Фирмени данни

Производството на ВЧМ – общо и по видове, е дадено на Фиг. 2.3 и Фиг. 2.4. През 2014 год. общото производство на ВЧМ в страната достига 937 хил.т, което представлява ръст от 7.2% спрямо 2013 год.

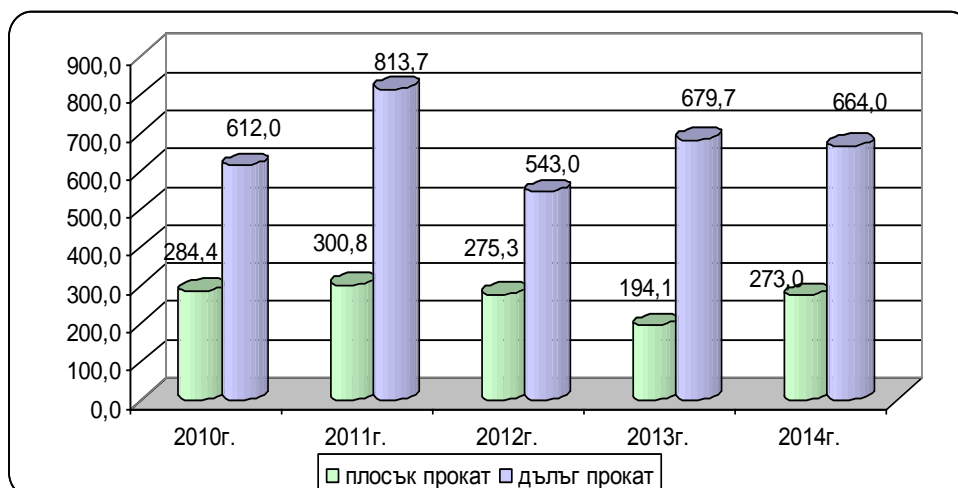
Фиг.2.3

Производство на ВЧМ, хил.т

През 2014 год. в България са произведени 664.0 хил.т дълъг прокат и 273.0 хил.т плосък прокат. При плоския прокат се отчита ръст от 78.9 хил.т (40.6%), а при дългия – намаление от 15.7 хил.т (2.3%) спрямо предходната 2013 год.

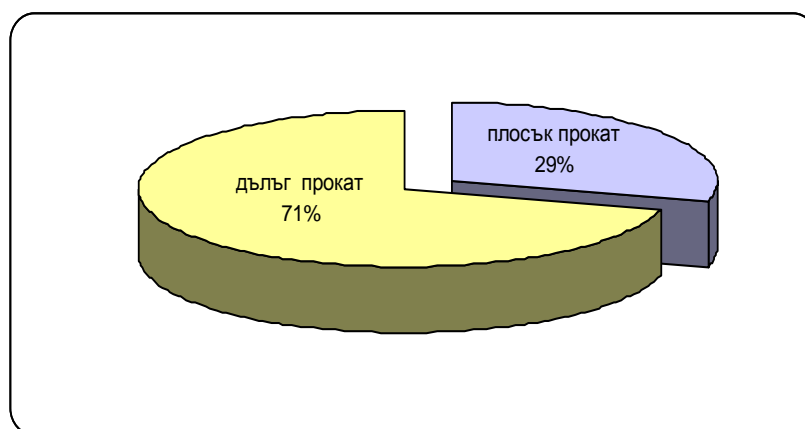
Фиг.2.4

Производство на плосък и дълъг прокат, хил.т

Тенденцията през последните няколко години е производството на дълъг прокат значително да надвишава това на плосък – съотношението е 71%/29% през 2014 год. Това е резултат от промяна в производствената структура след ликвидацията на Кремиковци.

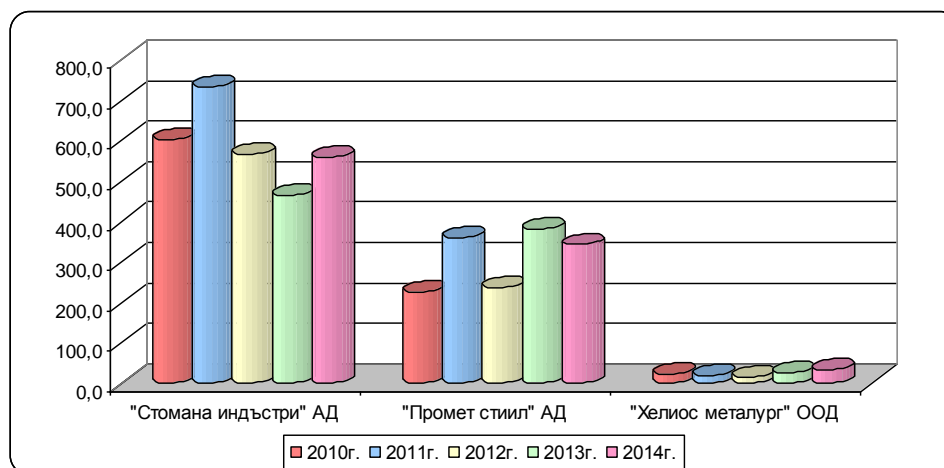
Фиг.2.5

Производство на плоски и дълги ВЧМ, 2014 год., %

- Намалението на дългите ВЧМ се дължи на по-ниското производство в „Промет Стиил” АД, поради създалата се ситуация в Украйна.
- „Стомана Индъстри” АД отчита ръст както в производството на дълъг, така и на плосък прокат, като по-значително е увеличението при плоските продукти – със 78.9 хил. т спрямо 2013 год. (14.1 хил.т при дългите).

Производство на валцувани черни метали (ВЧМ) по фирми, хил. т

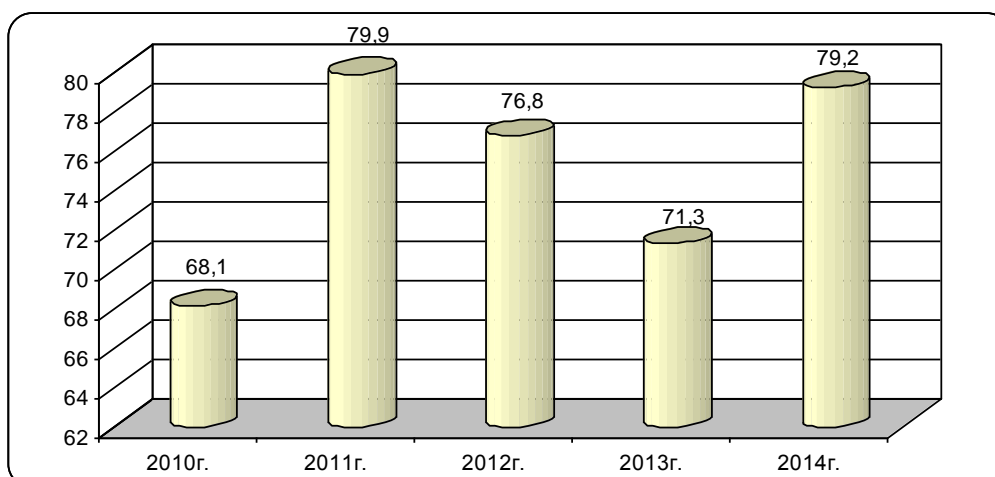

Световното производство на валцувани черни метали през 2014 год. се повишава спрямо предходната година с 1.4% и достига 1 374 362 хил.т. Ръст се наблюдава както при производството на плоски продукти, така и на дълги.

Производството на ГВ плосък прокат в ЕС (28) през 2014 год. е почти на нивото си от 2013 год. – повишава се с 1.1%. То представлява 12.6% от световното производство през разглежданата година, като водещ производител в световен мащаб е Китай с 49%. При ГВ дълъг прокат, произведен от държавите-членки на ЕС (28) през 2014 год. също относително се запазва нивото от 2013 год. – отчита се повишение от 0.8%. Дългият прокат, произведен в ЕС представлява 8% от световното производство. Лидер при дългите продукти отново е Китай със 72%.

Изделия от валцувани черни метали в България се произвеждат от няколко фирми-членове на БАМИ. През 2014 год. произведените изделия от ВЧМ в количествено изражение са 79.2 хил.т, ръст от 11.1% спрямо 2013 год.

Производство на изделия от ВЧМ, хил. т

- В България след 2009 год. се произвеждат само шевни стоманени тръби, а от членовете на БАМИ единствен техен производител е „ПИХ Индъстри” АД. През последните няколко години се отчита постепенно увеличение на производството, като през 2014 год. в „ПИХ Индъстри” са произведени 48.8 хил.т стоманени тръби. Въпреки това нивото е около 50% от това през 2007/2008 год.

- „ЖИТИ” АД е основен производител на тел и телени изделия в страната. През 2014 год. производството се запазва на същото ниво като през 2013 год. – отчита се слабо намаление от 0.5 хил.т;

- Повишение се наблюдава при производството на стоманени топки за мелници в „Стомана Индъстри” АД – 17.2 хил.т през 2014 год. спрямо 11.1 хил.т през 2013 год.

- През последните две години в „Стомана Индъстри” АД не са произвеждани елементи за руднично крепене.

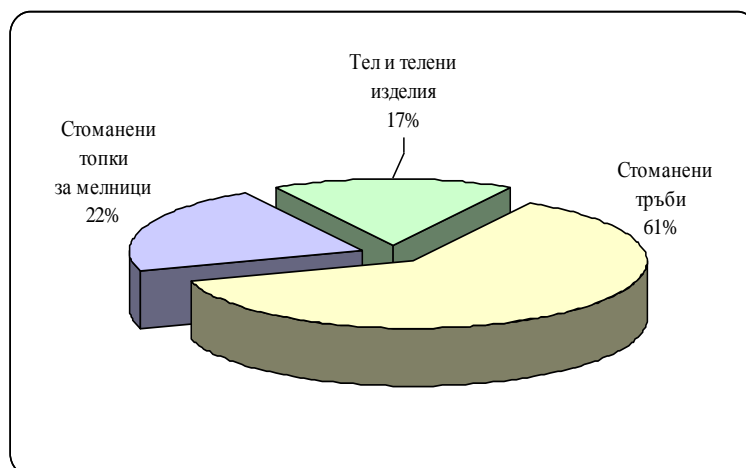
Таблица 2.3

Производство на изделия от ВЧМ по фирми и асортимент, хил. т

Изделия	Предприятие	2010	2011	2012	2013	2014	2014/13 +/-	2014/13 %
Стоманени тръби	"ПИХ Индъстри" АД	25.5	41.9	44.5	46.5	48.8	2.3	104.9
	"Интер Тръст Холд" АД	2.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
	Общо	27.6	41.9	44.5	46.5	48.8	2.3	104.9
<i>в т.ч. - шевни</i>	"ПИХ Индъстри" АД	25.5	41.9	44.5	46.5	48.8	2.3	104.9
<i>- безшевни</i>	"Интер Тръст Холд" АД	2.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Стоманени топки за мелници	"Стомана индъстри" АД	7.0	6.4	12.8	11.1	17.2	6.1	155.0
Тел и телени изделия	"Жити" АД	11.2	11.2	12.6	13.7	13.2	-0.5	96.4
	"Стомана индъстри" АД	0.0	1.7	0.0	0.0	0.0	0.0	-
	Общо	11.2	12.9	12.6	13.7	13.2	-0.5	96.4
Елементи - руднично крепене	"Стомана индъстри" АД	22.3	18.7	6.9	0.0	0.0	0.0	-
Общо изделия от ВЧМ		68.1	79.9	76.8	71.3	79.2	7.9	111.1

Източник: Фирмени данни

През 2014 год. стоманените тръби представляват най-значителния дял от произведените от фирмите-членове на БАМИ изделия от ВЧМ – 61%. Това е така и през предходните няколко години с известни промени в процентите, но с преобладаващ дял на стоманените тръби.

Производство на изделия от ВЧМ по видове през 2014 год., %

2.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ВЧМ И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

2.2.1. ВНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

Общият обем на вноса на скрап, ВЧМ и изделия от тях през 2014 год. е 1 973.2 хил.т. В сравнение с 2013 год. се отчита увеличение от 306.5 хил.т (18.4%). Внесените продукти са на стойност 1 340.8 млн. евро, 416.8 млн. евро повече от предходната година. Това значително увеличение се дължи на рязкото увеличение при вноса на изделия от ВЧМ, по-конкретно заварени тръби.

През 2014 год в България са внесени 115.5 хил.т скрап (от чугун, желязо или стомана). Отчита се известно повишение спрямо предходната година – с 22.2 хил.т, или 23.8%. През последните няколко години се затвърждава тенденцията за по-нисък внос на скрап (за сравнение в периода 2006-2010 год. са внасяни между 200 и 300 хил.т годишно), т.е. фирмите използват предимно собствен скрап или закупен такъв от страната.

Както и през предходните години, почти цялото количество скрап се внася от Румъния и Сърбия. През 2014 год. дялът на Румъния във вноса на отпадъци значително се увеличава и достига 74% (55% през 2013 год.), следвана от Сърбия с 23%.

Таблица 2.4

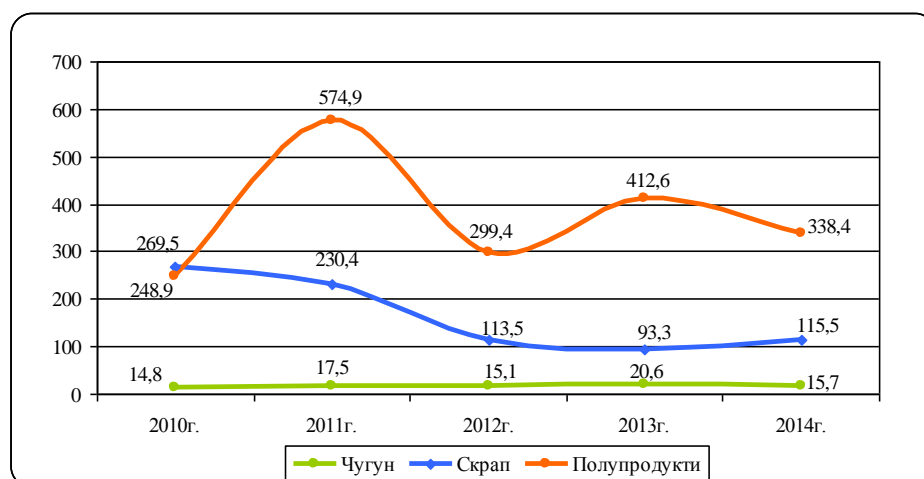
Внос на скрап, ВЧМ и изделия от тях, хил.т

Стоки:	2010	2011	2012	2013	2014	2014/13 +/-	2014/13 %
Нелегирани - общо	1046.2	1619.0	1201.2	1309.3	1233.5	-75.8	94.2
Чугун - блок, гранули, прах	14.8	17.5	15.1	20.6	15.7	-4.9	76.2
Феросплави	11.4	21.2	21.1	14.3	16.5	2.2	115.4
Скрап	269.5	230.4	113.5	93.3	115.5	22.2	123.8
Полупродукти	248.9	574.9	299.4	412.6	338.4	-74.2	82.0
ГВ прокат (рулон и лист)	191.2	338.0	359.9	383.4	361.9	-21.5	94.4
СВ прокат (рулон и лист)	98.2	113.6	98.2	107.9	113.1	5.2	104.8
Валцдрат	86.6	110.0	113.4	128.0	114.3	-13.7	89.3
Пръти	89.9	163.7	113.0	90.0	97.3	7.3	108.1
Профили	35.7	49.7	67.6	59.2	60.8	1.6	102.7
Легирани - общо	56.7	60.1	60.8	68.9	75.5	6.6	109.6
ГВ и СВ рулони и лист	37.8	35.0	35.3	38.5	43.0	4.5	111.7
Пръти и профили	18.9	25.1	25.5	30.4	32.5	2.1	106.9
Изелия от ВЧМ	176.3	205.5	215.9	288.5	664.2	375.7	230.2
Безшевни тръби	21.1	27.9	33.0	49.6	30.1	-19.5	60.7
Заварени тръби	29.9	28.5	32.2	35.5	470.2	434.7	1324.5
Ламарина с покритие	106.6	130.5	120.9	129.7	133.4	3.7	102.9
Телове, вѐжета и др.	18.7	18.6	29.8	73.7	30.5	-43.2	41.4
Общо	1279.2	1884.6	1477.9	1666.7	1973.2	306.5	118.4
Стойност, млн. евро	589.6	1057.7	903.2	924.0	1340.8	416.8	145.1
Стойност, млн. лева	1153.1	2068.7	1766.6	1807.2	2622.4	815.2	145.1

Източник: Митническа статистика, НАП

При вноса на чугун няма съществени промени през последните 5 години. През 2014 год. са внесени 15.7 хил.т чугун, основно от Украйна и Русия. Вносът на полупродукти през разглежданата година е 338.4 хил.т и намалява със 74.2 хил.т спрямо 2013 год. Това се обяснява с обстановката в Украйна, което е и причината за намаленото производство на дълъг прокат в страната. Отново, над 98% от внасяните полупродукти са с произход Украйна.

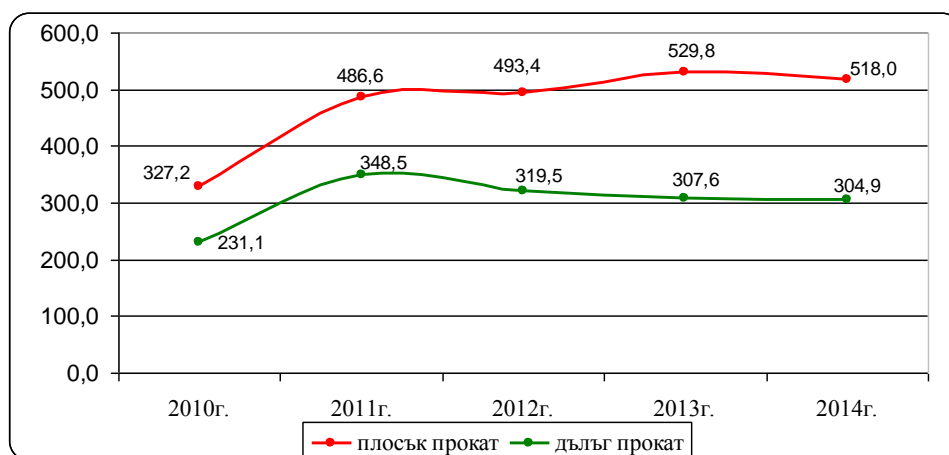
Фиг.2.9

Внос на чугун, скрап и полупродукти, хил.т

Вносът на плосък прокат през 2014 год. е 518.0 хил.т – с 11.8 хил.т по-малко от 2013 год., т.е. не се отчита съществена промяна. През 2014 год. плосковалцуван прокат се внася главно от Украйна (58%), Румъния (10%) и Германия (7%). През 2014 год. общо вносът на дълъг прокат също запазва нивото си от предходната година – 304.9 хил.т спрямо 307.6 хил.т през 2013 год.

Фиг.2.10

Внос на дълъг и плосък прокат, хил.т

Вносът на валцдрат през 2014 год. е 114.3 хил.т и намалява с 13.7 хил.т спрямо предходната 2013 год. Вносът е основно от следните държави: Украйна – 49.6%, Гърция – 25.8% и Босна и Херцеговина – 12%.

Прътите от нелегирани стомани, внесени в страната през 2014 год. се увеличава със 7.3 хил.т спрямо 2013 год. и достигат 97.3 хил.т. Основните вносители на тези продукти са отново Турция (28.4%) и Гърция (24.5%), следвани от Украйна с 16.3% от вноса.

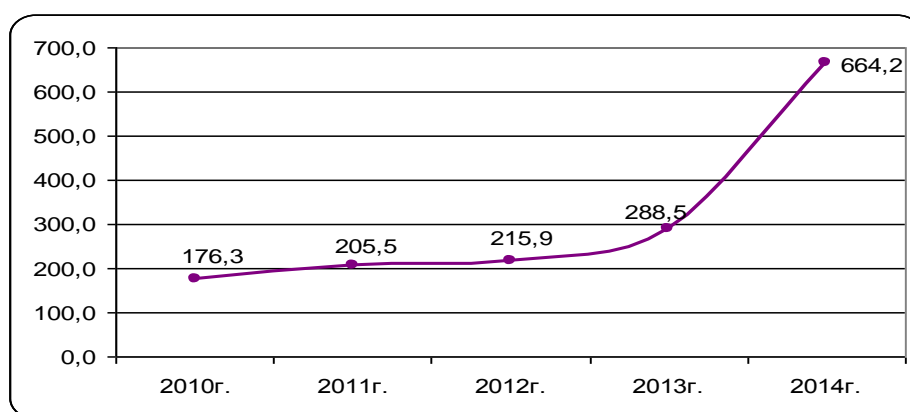
При профилите от нелегирани стомани нивото се запазва същото, както и през 2013 год. – 60.8 хил.т през 2014 год. спрямо 59.2 хил.т през предходната година. Най-големи количества по тази позиция са внесени от Турция – 36.8%, Люксембург – 16% и Украйна – 13.3%. Известни количества са с произход Румъния, Гърция, Италия, Полша.

През последните пет години вносът на легирани пръти и профили в България е с тенденция за постепенно повишаване – от 18.9 хил.т през 2010 год. до 32.5 хил.т през 2014 год. Основен вносител е отново Русия (27.4%), следвана от Швеция (15.4%), Украйна (14.5%) и Китай (13.5%).

Основна страна на произход при дългите продукти е Украйна – 28% от вноса през 2014 год. През последните няколко години вносът на дълги продукти в България от Турция значително се увеличава, въпреки че общото количество внесен дълъг прокат намалява. И през 2014 год. тази тенденция се запазва, като Турция вече се изравнява по количество внесени продукти с Гърция, поделайки си второто място при вноса на дълъг прокат – съответно по 19.4%.

През 2014 год. общият внос на изделия от валцувани черни метали е 664.2 хил.т – ръст от 130.2% (375.7 хил.т) в сравнение с предходната година. Това значително увеличение се дължи изцяло на ръста във внесените в страната заварени тръби – 470.2 хил.т през 2014 год. спрямо 35.5 хил.т през 2013 год. Увеличението е над 13 пъти. Причината за това са доставените тръби за проекта „Южен поток”. Въпреки че проектът сега не се изпълнява, част от тръбите, необходими за изграждането на газопровода бяха доставени през 2014 год. Вносът е от Русия (43.4%) и Германия (42.6%).

Фиг.2.11

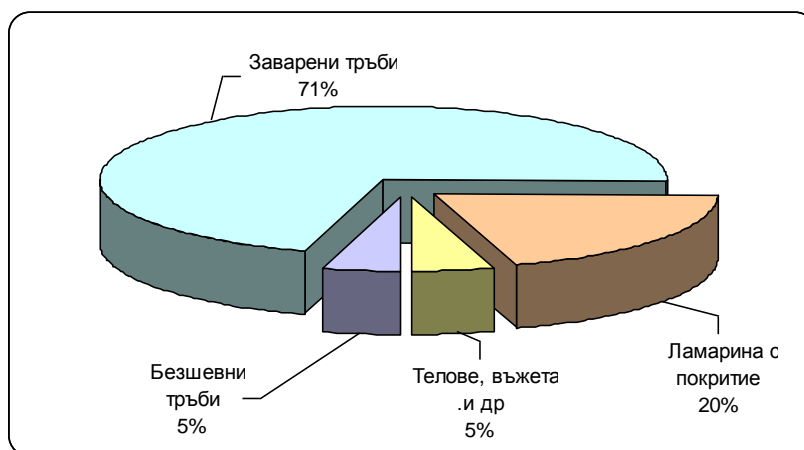

Внос на метални изделия, хил.т

Вносът на безшевни тръби през разглежданата година намалява спрямо 2013 год. и е 30.1 хил.т (49.6 хил.т през 2013 год.) Този вид продукти се внасят основно от Румъния (22%), Германия (21%), Украйна (17.6%) и Италия (14.3%).

През 2014 год. вносът на телове, въжета, кабели и др. подобни артикули от желязо и стомана в България е 30.5 хил.т, повече от 50% спад спрямо 2013 год. – след рязкото увеличение през предходната година, вносът на тези изделия се връща към по-традиционното за него ниво от около 20 до 30 хил.т годишен внос през последните години. Основен вносител е Турция (36.7%), по-малки количества се внасят от Русия, Китай, Чехия, Румъния.

Вносът на ламарина с покритие е 133.4 хил.т – отчита се увеличение на внасяните количества през 2014 год. с 3.7 хил.т спрямо предходната година. Тенденцията при този тип изделия е за повишаване на внасяните количества след спиране на производството им в „Кремиковци” АД. През разглежданата година най-големи количества ламарина с покритие са внесени от Турция и Люксембург.

Внос на метални изделия по видове, хил.т

Поради огромното увеличение във вноса на заварени тръби (за проекта „Южен поток“), през 2014 год. структурата на вноса на метални изделия се променя и най-значителен дял в него заемат именно заварените тръби. Ако разгледаме вносът на ВЧМ, без тръбите за конкретния проект, то структурата се запазва относително същата като през предходните години – вносът на ламарина с покритие представлява най-голям дял (около 50%) и относително равни дялове за останалите изделия от ВЧМ.

2.2.2. ИЗНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

Данни за износа на скрап, ВЧМ и изделия от тях в периода 2010-2015 год. е дадени в Таблица 2.5.

Общото количество на изнесените през 2014 год. скрап, черни метали и изделия от тях е 1396.4 хил. т. Спрямо 2013 год. се отчита намаление от 155.4 хил. т или 10% спад. Това се дължи на по-малкото количество скрап, насочено за износ през 2014 год. – 399.0 хил.т спрямо 611.0 хил.т през 2013 год.

Ако от общото количество извадим скрапа, то износът само на метална продукция през 2014 год. се увеличава с 56.6 хил.т (6% ръст) спрямо предходната година и достига 997.4 хил.т.

През последните години се наблюдава тенденция за непрекъснато намаление в количествата изнесен скрап от черни метали.

В стойностно изражение износът на скрап, ВЧМ и изделия от тях през 2014 год. е 622.7 млн. евро, което е с 45.8 млн. евро по-малко от 2013 год. (668.5 млн. евро).

Таблица 2.5

Износ на скрап, ВЧМ и изделия от тях, хил.т

Стоки:	2010	2011	2012	2013	2014	2014/13 +/-	2014/13 %
Нелегирани - общо	1745.7	1932.0	1577.1	1417.5	1224.4	-193.1	86.4
Чугун - блок, гранули, прах	1.1	0.8	1.3	2.2	1.9	-0.3	86.4
Феросплави	3.1	0.6	2.6	3.9	4.3	0.4	110.3
Скрап	949.0	851.0	730.7	611.0	399.0	-212.0	65.3
Полупродукти	19.5	24.8	14.3	11.7	6.3	-5.4	53.8
ГВ прокат (рулон и лист)	266.0	336.1	307.0	246.6	291.1	44.5	118.0
СВ прокат (рулон и лист)	6.9	8.8	10.5	16.9	14.9	-2.0	88.2
Валцдрат	24.9	49.0	47.5	49.8	39.3	-10.5	78.9
Пръти	411.5	595.0	416.6	431.0	423.3	-7.7	98.2
Профили	63.7	65.9	46.6	44.4	44.3	-0.1	99.8
Легирани - общо	2.4	5.9	8.1	15.5	39.1	23.6	252.3
ГВ и СВ рулони и лист	0.0	0.0	2.8	2.1	2.8	0.7	133.3
Пръти и профили	2.4	5.9	5.3	13.4	36.3	22.9	270.9
Изделия от ВЧМ	79.0	104.2	115.5	118.8	132.9	14.1	111.9
Безшевни тръби	5.1	3.4	2.6	2.7	2.8	0.1	103.7
Заварени тръби	66.5	86.9	97.7	100.5	116.0	15.5	115.4
Ламарина с покритие	7.2	8.3	9.0	7.6	7.5	-0.1	98.7
Телове,въжета и др.	0.2	5.6	6.2	8.0	6.6	-1.4	82.5
Общо	1827.1	2042.1	1700.7	1551.8	1396.4	-155.4	90.0
Стойност, млн. евро	696.0	1075.9	784.0	668.5	622.7	-45.8	93.1
Стойност, млн. лева	1361.2	2104.3	1533.4	1307.5	1217.9	-89.6	93.1

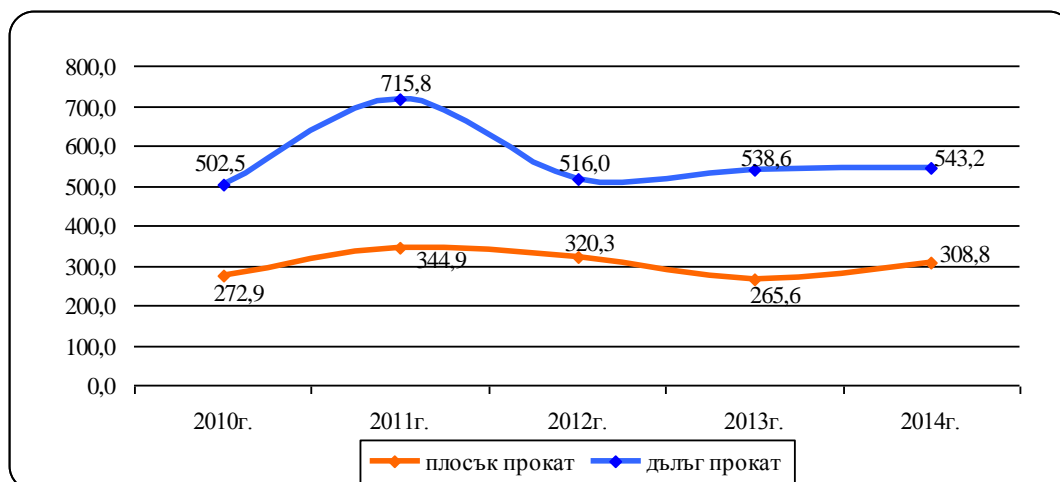
Източник: Митническа статистика, НАП

На фиг. 2.13 е показан износът на плосък прокат и дълъг прокат в периода 2010 - 2014 год.

През 2014 год. износът на плосък прокат от страната е 308.8 хил.т. Спрямо предходната година се отчита повишение от 43.2 хил.т (16.3%). Основна дестинация на плоските продукти е ЕС – 67.7% от плоските продукти се изнасят за европейския пазар, известни количества за САЩ (10.1%) и Турция (6.7%).

Общото количество на износа на дълъг прокат през 2014 год. е 543.2 хил.т. – запазва се относително на същото ниво, както и през 2013 год. – отчита се слаб ръст от 0.9% (4.6 хил.т).

Износ на дълъг и плосък прокат, хил.т

През 2014 год. износът на валцдрат е 39.3 хил.т. , което е с 10.5 хил.т по-малко от предходната, т.е. спад от 21%. По традиция, почти цялото количество – над 95%, се изнася за съседни страни от Балканския регион - Румъния, Гърция, Македония.

Износът на пръти от нелегирани стомани е 423.3 хил.т - на същото ниво, както и през 2013 год. – отчита се лек спад от 7.7 хил.т. През последните пет години (с изключение на 2011 год., когато имаше по-значителен ръст в износа на този вид продукти) България изнася годишно между 420 – 430 хил.т пръти от нелегирани марки стомани. Главна дестинация през 2014 год. са държавите от Балканския регион – 70% от износа (основно за Румъния – 58% от общия износ на пръти от нелегирана стомана).

Профилите от нелегирани стомани също запазват нивото от 2013 год. – през 2014 год. износът им е 44.3 хил.т. Основно се изнася за държави-членки на ЕС – 75%, най-вече съседни на България страни (Гърция и Румъния).

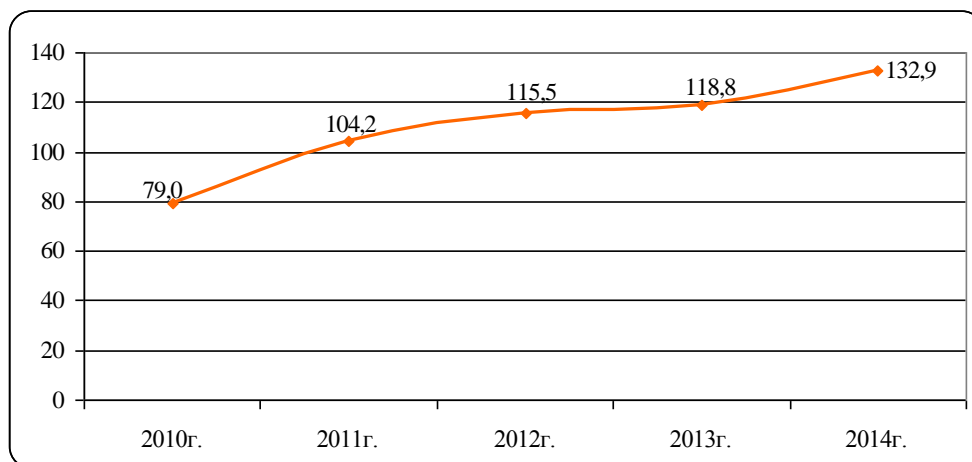
Износът на пръти и профили от легирани марки стомана в периода 2010 - 2014 год. непрекъснато се увеличава, като през 2014 год. достига 36.3 хил.т (13.4 хил.т през 2013 год.); увеличението е над 2,5 пъти само спрямо предходната година. Тези продукти се изнасят главно за Ливан (43%), Румъния (29%) и Сърбия (10%).

Износът на полупродукти за поредна година намалява и през 2014 год. е едва 6.3 хил.т – почти два пъти по-малко спрямо 2013 год. и най-нисък за последните пет години. Износът на метални изделия през периода 2010 – 2014 год. е илюстриран на фиг.2.14. Тенденцията е за плавно повишение в изнесените количества, като през 2014 год. те са 132.9 хил.т – ръст от 12% спрямо предходната година. Традиционно износът на изделия от ВЧМ е насочен към страни от ЕС – над 83% през разглежданата 2014 год.

Основната част от износа на изделията от ВЧМ реално са заварените тръби (над 87%). Причината за това е липсата на производство или в малки количества

по останалите позиции – безшевни тръби (2.8 хил.т), ламарина с покритие (7.5 хил.т), телове, въжета и др. подобни продукти (6.6 хил.т).

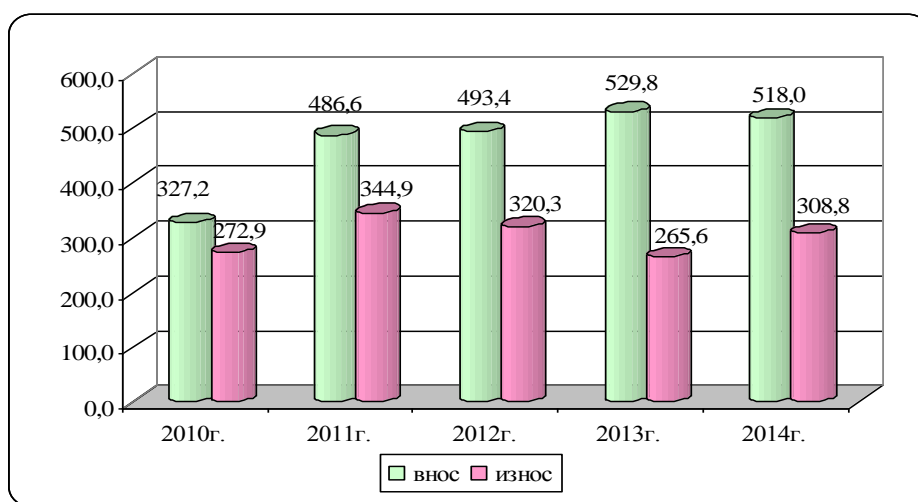
Фиг.2.14

Износ на метални изделия, хил.т

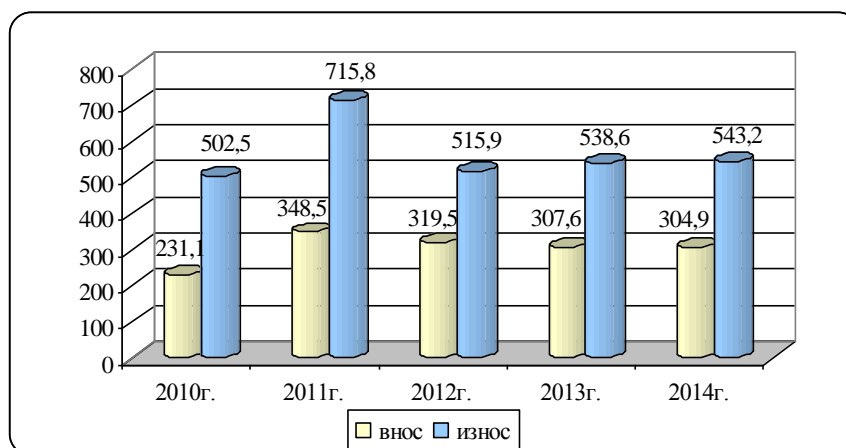
На фиг. 2.15 показан вносът и износът на плосък прокат през последните пет години. Вече традиционно вносът на плосък прокат е значително по-висок от износа. През 2013 год. разликата е 2 пъти в полза на вноса, докато през 2014 год. разликата малко намалява поради слабото намаление във вноса (2.2%) и ръста в износа (16.2%). През последните няколко години няма големи различия във вноса и износа на плоски продукти: България годишно внася около 500 хил.т, а изнася около 300 хил.т плосковалцуван прокат.

Фиг.2.15

Внос и износ на плосък прокат, хил.т

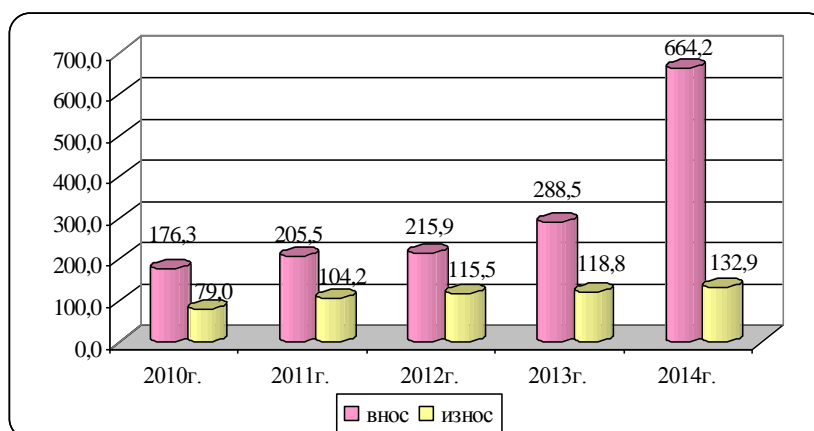
При дългия прокат, обратно на плоския, износът е по-висок от вноса, поради наличието на мощности за дълги продукти в страната. Нивата и на вноса, и на износа се запазват относително еднакви през последните няколко години – 500 – 550 хил.т износ на дълъг прокат при 300 – 350 хил.т внос.

Внос и износ на дълъг прокат, хил.т

През 2014 год. вносът в ЕС както на плоски, така и на дълги продукти от трети страни се увеличава за трета поредна година – с около 1 000 хил.т при дългите и с около 2 000 хил.т при плоските. В износа за трети страни се отчита ръст само при плоския прокат с около 800 хил.т, докато при износа на дълъг прокат дори се отчита намаление спрямо 2013 год. Налага се изводът, че европейските производители по-трудно намират пазари извън ЕС за своята продукция, а освен това губят пазарен дял в рамките на ЕС в полза на вносителите от трети страни.

В периода 2010-2014 г. вносът и износа на метални изделия в България постепенно нараства (фиг.2.17). През този период вносът нараства с по-голям процент от износа, което се дължи от една страна на повишено потребление на тези продукти в страната, а от друга – на факта, че по-голямата част от продукцията на българските фирми е предназначена за износ. Както вече беше споменато, значителната разлика във вноса на метални изделия е в резултат от внесените количества заварени тръби за газопровода „Южен поток“.

Внос и износ на метални изделия, хил.т

Данните от таблица 2.6 показват, че през 2014 год., общият внос на основните видове прокатни продукти е по-висок от износа, т.е. през 2014 год. имаме отрицателно търговско салдо. Общо за всички продукти вносът надвишава износа с 550.8 хил. т.

Таблица 2.6

Външнотърговски баланс на някои видове продукция за 2014 год.

Вид продукция:	Износ, хил. т	Внос, хил. т	Разлика
Полупродукти	6.3	338.4	-332.1
Плосък прокат	308.8	518.0	-209.2
Дълъг прокат	543.2	304.9	238.3
Изделия	132.9	664.2	-531.3
Скрап	399.0	115.5	283.5
Общо	1390.2	1941.0	-550.8

Източник: Митническа статистика, НАП

При различните продукти се наблюдават различни ситуации:

- при полупродуктите – България е нетен вносител на полупродукти, които се ползват като суровина от металургичните предприятия;
- при плоския прокат и изделията от ВЧМ – вносът също е по-голям от износа;
- при дългия прокат и скрапа - износът е по-висок от вноса.

През 2014 год. външнотърговският баланс само на металургична продукция, без скрап, е отрицателен – вносът е 1 825.5 хил.т, а износът – 991.2 хил. т., или разлика от 834.3 хил.т.

2.2.3. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБОРОТ НА ВАЛЦУВАНИ ЧЕРНИ МЕТАЛИ И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

Данни за външнотърговския оборот на валцувани черни метали (без чугун, феросплави и скрап) за периода 2010-2014 год. са дадени в Таблица 2.7. През 2014 год. общият оборот на валцуваните черни метали е 2 019.6 хил.т – с 46.3 хил.т по-малък в сравнение с 2013 год. Това намаление се дължи на пониския внос на тези продукти (-88.7 хил.т спрямо 2013 год.), тъй като износът им се увеличава с 42.4 хил.т през разглежданата година.

При намаления внос и увеличения износ, отрицателното търговско салдо намалява спрямо предходната година със 131.1 хил.т и за 2014 год. е 303 хил.т.

Общият оборот на изделията от ВЧМ през 2014 год. е 797.1 хил.т, почти два пъти по-висок от 2013 год. и е най-висок за последните пет години. Тенденцията е за увеличение както на износа, така и на вноса, като вносът нараства с по-голям процент. С изключение на 2014 год., вносът в България на метални изделия е около два пъти по-голям от износа. Търговското салдо при изделията от ВЧМ по традиция е отрицателно, като през 2014 год. достига пиково ниво от -531.3 хил.т.

Таблица 2.7

Външнотърговски оборот на валцувани черни метали и изделия от тях, хил.т

Продукти от ВЧМ и изделия	2010	2011	2012	2013	2014	2014/2013 +/-	2014/2013 %
Валцувани черни метали							
- внос (вкл.полупродукти)	807.2	1410.0	1112.3	1250.0	1161.3	-88.7	92.9
- износ (вкл.полупродукти)	794.9	1085.5	850.5	815.9	858.3	42.4	105.2
Общ оборот	1602.1	2495.5	1962.8	2065.9	2019.6	-46.3	97.8
Салдо (износ-внос)	-12.3	-324.5	-261.8	-434.1	-303.0	131.1	69.8
Изделия от ВЧМ							
- внос	176.3	205.5	215.9	288.5	664.2	375.7	230.2
- износ	79.0	104.2	115.5	118.8	132.9	14.1	111.9
Общ оборот	255.3	309.7	331.4	407.3	797.1	389.8	195.7
Салдо (износ-внос)	-97.3	-101.3	-100.4	-169.7	-531.3	-361.6	313.1

Източник: Митническа статистика, НАП

2.2.4. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ В СТРАНАТА

През 2014 год., както и през 2013 год., се отчита ръст в реализираните количества валцувани черни метали и изделия от тях. Повишението е с 80.8 хил.т, като общата реализация достига 1 290.5 хил.т. През разглежданата година се увеличават и количествата, предназначени за износ, и реализираните на вътрешния пазар – съответно с 56.5 хил.т (6%) и 24.3 хил.т (8.8%).

Таблица 2.8

Реализация на продукцията от черни метали по видове, хил.т

Видове продукция	Износ		Вътрешен пазар		Обща реализация	
	2013 г.	2014 г.	2013 г.	2014 г.	2013 г.	2014 г.
Полупродукти	11.7	6.3	0.0	0.0	11.7	6.3
Дълъг прокат	538.6	543.2	234.6	248.0	773.2	791.2
Плосък прокат	265.6	308.8	14.5	24.5	280.1	333.3
Общо прокат	815.9	858.3	249.1	272.5	1065.0	1130.8
Изделия	118.8	132.9	25.9	26.8	144.7	159.7
Общо	934.7	991.2	275.0	299.3	1209.7	1290.5

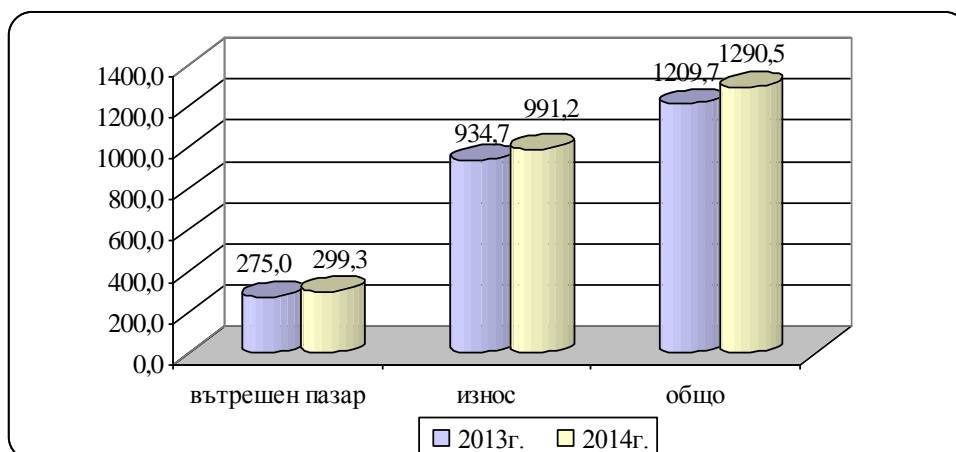
Източник: Фирмени данни, митническа статистика и НАП

През 2014 год., в сравнение с 2013 год. ръст се отчита по всички позиции – както при дългия и плоския прокат, така и при изделията от ВЧМ; както в износа, така и в реализацията на продукцията на вътрешния пазар:

- износът на дълъг прокат слабо се увеличава – с 4.6 хил.т, а вътрешната реализация – с 13.4 хил.т;

- ръстът в износа на плосък прокат е по-значителен – с 43.2 хил.т, а реализацията в страната – с 10 хил.т;
- при изделията от ВЧМ повишението е съответно с 14.1 хил.т в износа и 0.9 хил.т във вътрешната реализация.

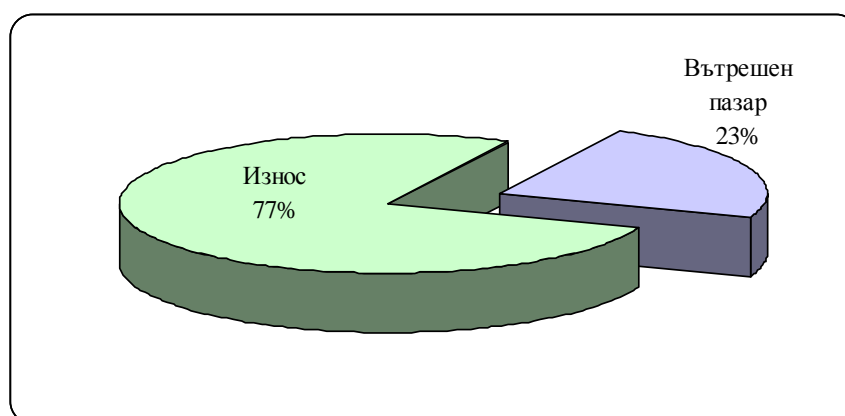
Фиг.2.18

Реализация на продукти от ВЧМ, 2013 и 2014 год.

По традиция, черната металургия в България е експортно-ориентиран сектор. Тази тенденция се запазва и през 2014 год. (фиг.2.19) – съотношението между износа и реализацията на продукцията в страната е 77/23%.

Фиг.2.19

Реализация на продукти от ВЧМ, 2013 год.

2.2.5. РЕАЛНО ВЪТРЕШНО ПОТРЕБЛЕНИЕ НА СТОМАНЕНИ ПРОДУКТИ

Реалното вътрешно потребление /РВП/ на валцувани черни метали и изделия от тях е сумата от реализацията на фирмите на вътрешния пазар и вноса на тези продукти в страната. Данни за реалното вътрешно потребление за 2013 и 2014 год. са дадени в таблица 2.9.

През 2014 год. реалното вътрешно потребление (РВП) на стоманени продукти в България се повишава с 385.5 хил.т спрямо 2013 год. и достига 1786.4 хил. т. Повишение има при реализацията в страната – с 24.3 хил. т, но значителния ръст се дължи на увеличението при вноса – с 361.2 хил.т.

Таблица 2.9

Реално вътрешно потребление на стоманени продукти, хил.т

Продукти	2013 г.			2014 г.			2014/2013 г.	
	вътрешна реализация	Внос	общо	вътрешна реализация	внос	общо	разлика	%
Дълъг прокат	234.6	307.6	542.2	248.0	304.9	552.9	10.7	102.0
Плосък прокат	14.5	529.8	544.3	24.5	518.0	542.5	-1.8	99.7
Общо прокат	249.1	837.4	1086.5	272.5	822.9	1095.4	8.9	100.8
Изделия от ВЧМ	25.9	288.5	314.4	26.8	664.2	691.0	376.6	219.8
Общо	275.0	1125.9	1400.9	299.3	1487.1	1786.4	385.5	127.5

Източник: Митнически данни и НАП (за вноса), фирмени данни

Потреблението на стоманени продукти се изразява и чрез т. нар. видимо потребление (ВП), което се определя по следната формула:

$$ВП = (П + В) - И, \text{ където}$$

ВП – видимо потребление, хил. т

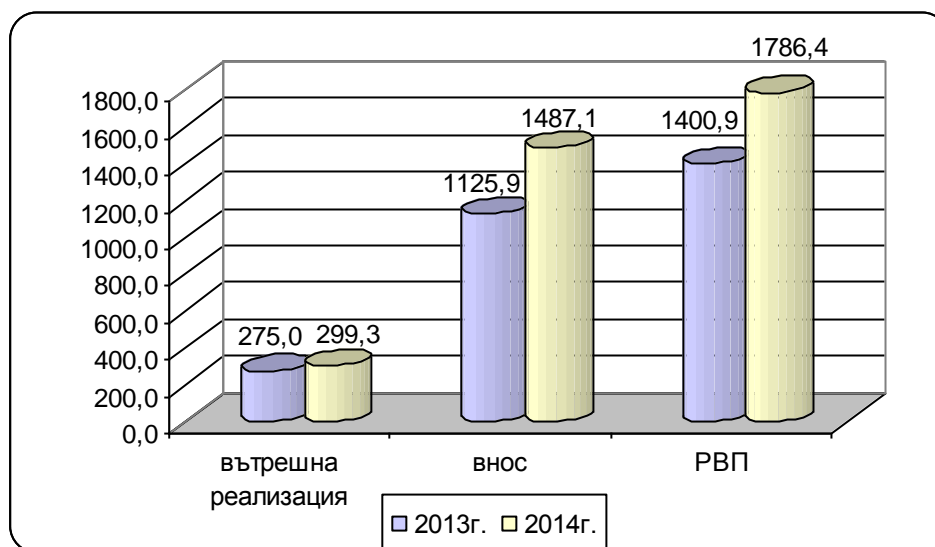
П – произведени стоманени продукти, хил. т

В – внесени стоманени продукти, хил. т

И – изнесени стоманени продукти, хил. т

(без чугун, феросплави и скрап)

Фиг.2.20

Реално вътрешно потребление през 2013 и 2014 год.

Данни за видимото потребление на стоманени продукти (ВЧМ + изделия) в страната през последните години са дадени в таблица 2.10.

През 2014 год. видимото потребление (ВП) на стоманени продукти в България е 1 518.4 хил. т; спрямо 2013 год. се отчита ръст от 370.4 хил.т. Това е най-високата стойност на ВП след 2009 год. Ситуацията е различна при отделните продукти:

- при дългия прокат има намаление – ВП през 2014 год. е 425.7 хил.т, с 23 хил.т по-малко от 2013 год.;

- при плоския прокат се наблюдава увеличение – ВП през 2014 год. е 482.2 хил.т, с 23.9 хил.т повече от предходната година;

- при изделията от ВЧМ има значителен ръст – ВП през 2014 год. е 610.5 хил.т при 241 хил.т през 2013 год.. Ръстът е резултат от неколнократното увеличение във вноса на заварени тръби.

Внесените тръби за проекта „Южен поток” са основната причина за общия ръст в потреблението, т.е. не е резултат от раздвижване в икономиката, а подготовка за реализиране на спрени на този етап инвестиционни проекти.

Наблюдаван показател е и видимо потребление на глава от населението, в кг (ВПГН).

Таблица 2.10

Видимо потребление на стоманени продукти, хил/т

Година	Производство	Внос	Износ	ВП	ВПГН
2007	2111.2	1745.7	1748.0	2108.9	301.2
2008	1941.1	1341.8	1210.7	2072.2	296.0
2009	1081.3	700.2	941.2	840.3	120.0
2010	964.5	734.6	854.4	844.7	112.6
2011	1194.4	1040.6	1164.9	1070.1	145.4
2012	895.1	1028.8	951.8	972.1	133.5
2013	945.1	1125.9	923.0	1148.0	157.6
2014 год., в т.ч.	1016.2	1487.1	984.9	1518.4	210.8
- дълъг прокат	664.0	304.9	543.2	425.7	59.1
- плосък прокат	273.0	518.0	308.8	482.2	67.0
- изделия	79.2	664.2	132.9	610.5	84.8

Източник: Фирмени данни - за производството и митнически - за вноса и износа

Потреблението на стоманени продукти на глава от населението в страната през 2014 год. е 210.8 кг, което е с 53.2 кг повече в сравнение с 2013 год. (ръст от 33.8%). Това е най-високата му стойност за последните 5 години. ВПГН в България през разглежданата година е 73% от средното за ЕС (28) ниво.

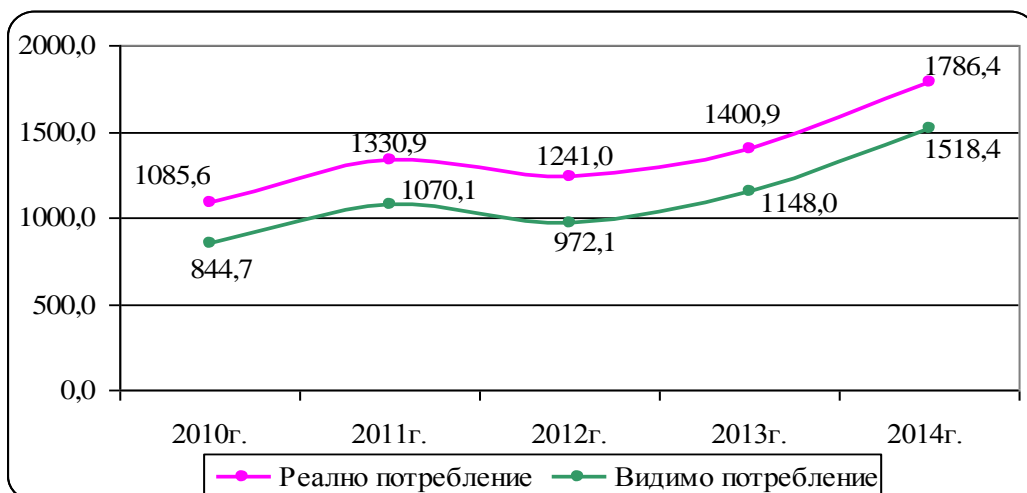
В света държавите с най-високо видимо потребление на стоманени продукти на глава от населението през 2014 год. са:

- Южна Корея – 1 118.8 кг
- Тайван, Китай – 837.1 кг
- Япония – 531.1 кг.
- Китай – 510.0 кг.
- Канада – 428.5кг.

През 2014 год. ВП на стоманени продукти средно за ЕС (28) е 287.7 кг. В сравнение с предходната година се отчита ръст от 4.3%, или с 11.9 кг./човек повече.

Фиг.2.21

Реално и видимо потребление на стоманени продукти, хил.т

През 2014 год. и видимото, и реалното потребление на стоманени продукти в страната се увеличават, съответно с 32.3% и 27.5%. През 2014 год. разликата между тях е 268 хил.т, като през 2013 год. тя е била 252.4 хил.т, т.е. няма значителни промени в складовите наличности през последните няколко години.

През 2014 год, в ЕС (28) и реалното и видимото потребление нарастват. Увеличението при ВП е по-значително с 5 556 хил.т и достига 146 496 хил.т. Реалното потребление на стоманени продукти в ЕС се повишава с 2 952.2 хил.т.

2.3. ПРОИЗВОДСТВО И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ОГНЕУПОРНИ ИЗДЕЛИЯ И МАТЕРИАЛИ

Огнеупори и огнеупорни материали се използват основно от металургичните фирми за облицовка и обмазване на пещите и агрегатите. Фирмите-членове на БАМИ, които произвеждат тези продукти са “Рефран” ЕООД, „Труд” АД – Русе и “Шамот ЕЛ ПЕ 2007” АД – гара Елин Пелин. Данни за произведените от тях огнеупорни продукти са дадени в табл. 2.11.

Таблица 2.11

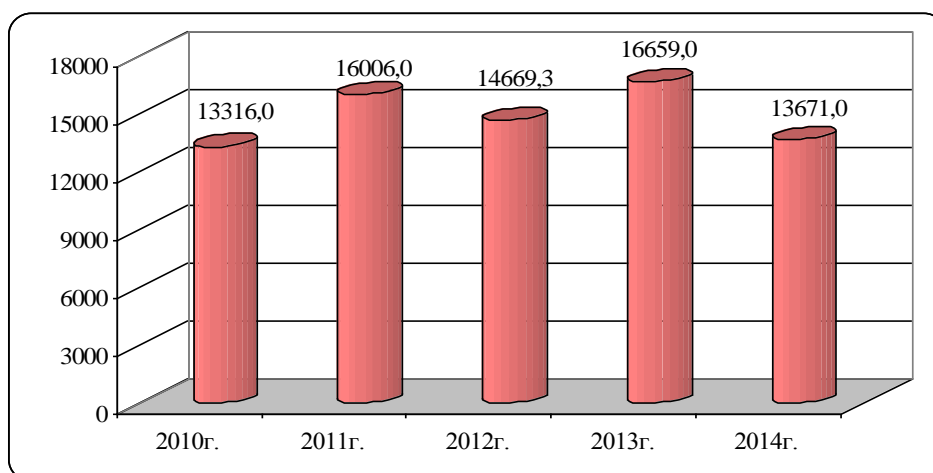
Производство на огнеупорни материали, тона

Видове продукция	2010	2011	2012	2013	2014	2014/13 +/-	2014/13 %
Произведена продукция	13316.0	16006.0	14669.3	16659.0	13671.0	-2988.0	82.1
- "Шамот ЕЛ ПЕ 2007" АД	2829.0	2725.0	2828.0	2935.0	2808.0	-127.0	95.7
- "Труд" АД	8565.0	11502.0	10066.3	10930.0	9611.0	-1319.0	87.9
- "Римпекс" ООД	486.0	369.0	400.0	1412.0	н.д.	-	-
- "Рефран" ЕООД	1436.0	1410.0	1375.0	1382.0	1252.0	-130.0	90.6
Реализация, в т.ч.:	13881.0	15251.0	14629.4	16637.9	13196.0	-3441.9	79.3
- износ	3597.0	3401.0	3298.7	3131.5	2045.0	-1086.5	65.3
- вътрешен пазар	10284.0	11850.0	11330.7	13506.4	11151.0	-2355.4	82.6

Източник: Фирмени данни

През 2014 год. фирмите отчитат намаление в произведените количества огнеупорни материали. Общо произведената продукция през разглежданата година е 13 671 т, което е с 2 988 т по-малко от 2013 год. В това количество не влиза продукцията на „Римпекс” ООД. Ако за 2013 год. се приспадне тяхното производство, то намалението през 2014 год. е 1 576 т.

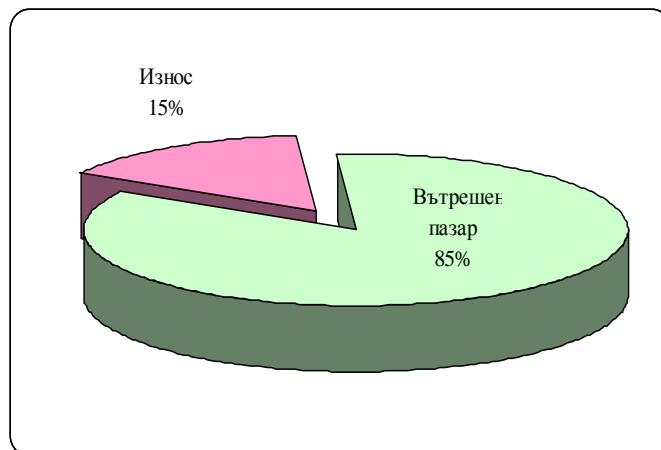
Фиг. 2.22

Производство на огнеупорни материали, тона

По традиция, огнеупорите и огнеупорните материали се реализират на вътрешния пазар, а значително по-малка част са предназначени за износ. През 2014 год. на вътрешния пазар са реализирани 11 151 т, а са изнесени 2 045 т, т.е. съотношението е 85/15%. По-слаби продажби се отчитат както в страната, така и на международните пазари.

Фиг.2.23

Реализация на огнеупорни материали, 2014 год., %

През 2014 год. „Труд“ АД успешно завърши проект по оперативна програма на ЕС „Развитие на човешките ресурси“, по който бяха инвестирани над 130 хил.лева, 100% безвъзмездни средства, за подобряване на работната среда.

За увеличаване на производството, предвид ограничен вътрешен пазар, производителите на огнеупори променят фирмените политики в насока намиране на нови външни клиенти.

2.4. ЛЕЕНЕ НА МЕТАЛИ

Съгласно националната класификация на икономическите дейности, леенето на металите е част от общия раздел 24.Производство на основни метали. В данните на НСИ показателите на леярските предприятия се включват в общите показатели за металургията на страната. Затова БАМИ полага усилия да привлече за свои членове все повече производители на отливки от черни и цветни метали.

За да отразим и тази дейност, поставяме в това годишно издание начало на нов раздел, в който ще информираме за производството, състоянието и развитието на леярските мощности в страната, които са наши членове. За сега членове на Асоциацията са следните леярски фирми : „ИПО“ ООД, гр.Карлово, „ВМВ Метал“ ЕООД, гр. Ихтиман, „Чугунолеене Първомай“ АД, „ГЕС Трейдинг“ ООД, и „Берг Монтана Фитинги“ ЕАД.

Поради липса на достатъчно текущи и исторически данни за минали периоди, ще поставим началото само с тези производители, които отговориха на

нашите запитвания. През 2014 год. в тези фирми-членове на БАМИ са произведени общо 19 003 т отливки от черни и цветни метали – чугун, стомана, бронз.

Почти цялата произведена продукция е насочена за износ – 91%, а реализираната на вътрешния пазар е 9%. По-голямата част от износа е насочена към държави-членки на Европейския съюз – над 74%.

Таблица 2.12

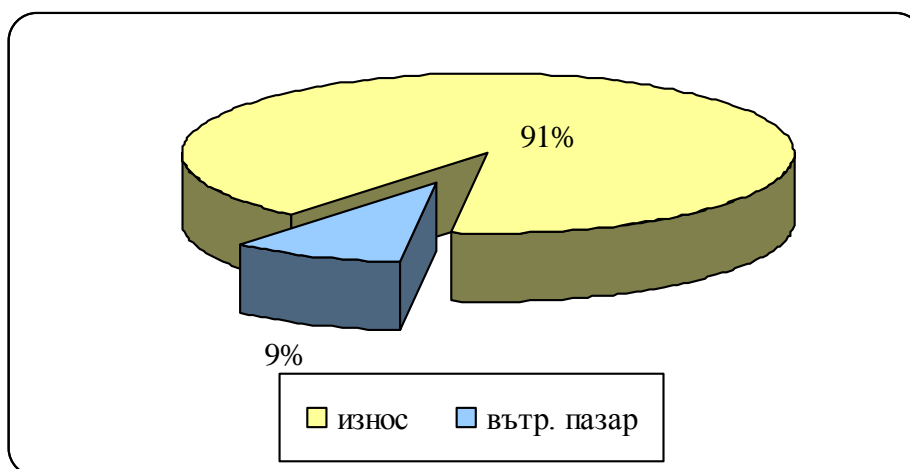
Производство и реализация на отливки от черни и цветни метали, 2014 год., тона

фирма	произведена продукция	реал-я на вътр. пазар	износ, общо	в т.ч. за ЕС (28)
ВМВ Метал ООД - отливки от чугун	8 473	667	7 866	4 169
ИПО ООД, в т. ч. - отливки от стомана - отливки от цветни метали	1 150 1 000 150	850	100	100
Берг Монтана Фитинги ЕАД - отливки от чугун и стомана	9 380	200	9 144	8 475
Чугунолеене Първомай АД	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Гес Трейдинг ООД	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
Общо	19 003	1 717	17 110	12 744

Източник: Фирмени данни

Данните показват, че леярските фирми работят за вътрешния пазар, но основно металургията, включваща производство на валцуваните черни метали и изделия от тях, леене на метали и производството на цветни метали и изделия от тях, като цяло е сектор с експортна ориентация.

Фиг.2.24

Реализация на леярски продукти, 2014 год.

През 2014 год. в „Берг Монтана Фитинги” ЕАД са направени инвестиции в размер на 300 000 евро – за подобряване на производителността, повишаване на енергийната ефективност, включително и за намаляване на енергопотреблението, подобряване на условията на труд.

В ИПО ООД, гр. Карлово инвестициите през разглежданата година са в размер на 220 000 евро – за закупуване на стругов обработващ център с цифрово програмно управление, което ще доведе до подобряване на точността на обработваните детайли и ще повиши капацитета на производство.

„ВМВ Метал” ЕООД придоби леярските активи и започна производство на площадката в гр.Ихтиман през 2013 год. Фирмата е в процес на изготвяне на план за инвестиции и реализация през следващите години, с цел подобряване на показателите, разширяване на производствените възможности и качеството на отливките.

Надяваме се увеличени броя на леярските предприятия сред членовете на БАМИ, ще позволи в следващите издания на „Металургията в България” да предоставим по-пълна информация за тази металургична индустрия в България.

РАЗДЕЛ ТРЕТИ

ЦВЕТНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ

3.1. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

Цветната металургия има висок дял в българската промишленост и в икономическите показатели на страната. През годините на икономически и социален преход и след приватизацията на предприятията тя се разви бързо и успешно. Продукцията от цветни метали, прокат от тях и съпътстващи продукти е предназначена предимно за износ, като външнотърговският оборот от износа и вноса формира всяка година положително салдо от 3 – 4 млрд. лева.

Днес цветната металургия се характеризира с устойчивото си развитие, има висока специализация не само в структурата на българската преработваща промишленост, но и в производството на мед, олово и цинк в рамките на Европейския Съюз.

3.1.1. ПРОИЗВОДСТВО НА МЕД (АНОДНА И ЕЛЕКТРОЛИТНА)

Единствен производител на анодна/електролитна мед в страната е „Аурубис България” АД, гр. Пирдоп. Компанията е част от мултинационалната група „Аурубис” АД с централа в Хамбург, Германия. Като лидер в медната индустрия, групировката има изключителен опит в производството на мед (над 1.1 млн. тона медни католи) и медни продукти, добивани от преработка на първични суровини-концентрати и от отпадъци от мед (скрап), като по количества на използвани вторични суровини тази групировка е на едно от първите места в света.

Основната производствена дейност на „Аурубис България” АД е преработката на медни концентрати и метални отпадъци до анодна и катодна мед, като в технологичния процес се получават и други странични продукти (сярна киселина, шлам, фаялит). В резултат на реализираните проекти и програми за внедряване на нови мощности и технологии, в подобряване на условията на труд и опазване на природната среда, днес предприятието отговаря на най-добрите практики и световни стандарти. Инвестициите, които са реализирани за период около 10 години достигат 1 млрд. евро и те са гаранция за устойчивото развитие, за добрата конкурентоспособност на производството и високата социална отговорност към работещите и региона.

Само за последната 2014 год. в програмата „Аурубис България 2014” и съпътстващи обекти са инвестирани над 45 млн. лева. Целите на тези проекти са свързани с повишаване на производителността и подобряване на екологичните параметри. Модернизирани са системите и се изгражда

допълнителна сероочистваща инсталация на неорганизираните газове за намаляване на SO₂ емисиите. Пусната е в експлоатация **нова пречиствателна станция за отпадъчни води от дъждовно дренажна канализация**. Приключи и **проект за оползотворяване на отпадъчни суровини**, финансиран по ОП ”Развитие на конкурентоспособността на българската икономика”.

Данни за преработените концентрати и скрап, вложени при производството на анодна и електролитна мед за период от пет последователни години (2010 г. – 2014 г.) са представени в таблица 3.1.

Таблица 3.1

Преработени суровини при производството на анодна и електролитна мед

Продукт	2010	2011	2012	2013	2014	Разлика 2014/2013	
						+/-	%
Концентрати, т	928 365	1 068 095	976 718	1 227 926	1 165 484	-62 442	94.9
- съдържание на мед, %	24.76	24.00	24.14	24.06	25.20	1.14	104.7
- метално съдържание, т	229 909	256 343	235 822	295 435	293 718	-1 717	99.4
в т.ч.: във вносни	148 900	171 808	157 169	220 128	221 299	1 171	100.5
в местни	81 009	84 535	78 653	75 307	72 419	-2 888	96.2
Скрап (закупен), т	39 321	54 575	56 104	60 320	62 280	1 960	103.2

Източник: Фирмени данни.

През 2014 год. са преработени 1 165 484т медни концентрати, с 5.1 % по-малко от 2013 год., но с по-високо съдържание на мед в тях. Съотношението на вложените вносни към местните концентрати (75.3/24.7) показва леко повишение на относителния дял на метала в преработените вносни концентрати в сравнение с 2013 г., когато това съотношение е било 74.5/25.5.

Увеличават се количествата на преработения меден скрап, за последната година с 1 960 т. (3.2 %), относителният дял на същите нараства от 16,9 % през 2013 год. на 17.5 % за 2014 год.

Произведените количества анодна и електролитна мед за същия период са дадени в таблица 3.2 и на фиг. 3.1.

Таблица 3.2

Производство на анодна и електролитна мед, тона

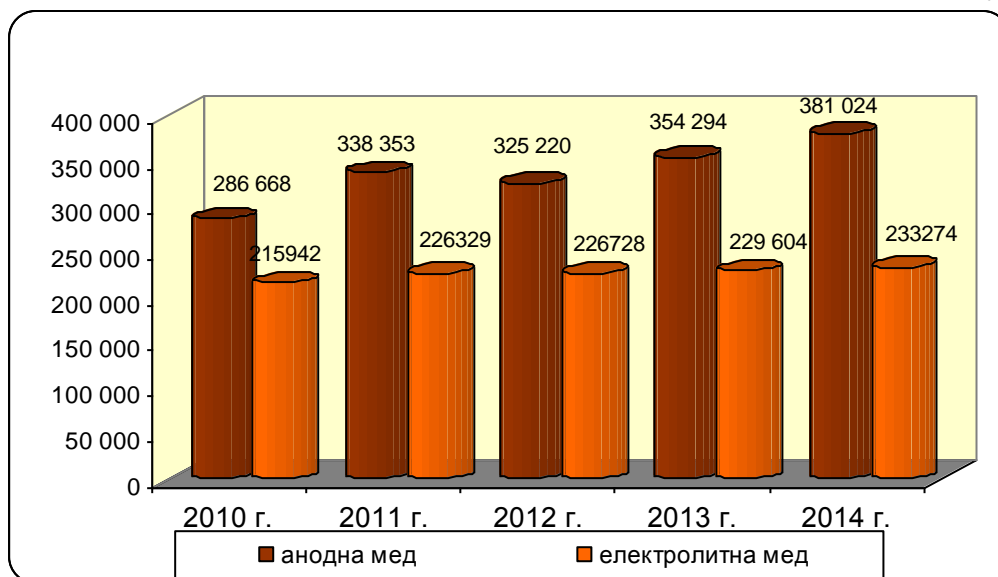
Продукт	2010	2011	2012	2013	2014	Разлика 2014/2013	
						+/-	%
Анодна мед	286 668	338 353	325 220	354 294	381 024	26 730	107.5
Електролитна мед	215 942	226 329	226 728	229 604	233 274	3 670	101.6

Източник: Фирмени данни.

През 2014 год. производството на анодна мед нараства със 7.5 %, а на електролитната с 1.6 %. Увеличението е постигнато като резултат от вложените в повече медни отпадъци и вътрешни обороти.

При оползотворяването на съдържащата се в концентратите сяра е произведена 1 192 801 т сярна киселина - с 3.4 % по-малко от 2013 год., което е в резултат от намалените количества медни концентрати.

Фигура 3.1

Производство на анодна и електролитна мед, тона

Световното производство на рафинирана мед също расте и през 2014 г. е с 1 088 хил. тона повече от производството през 2013 г. Този ръст от 5.2 %, е по-висок спрямо предходния период 2012/2013 год – 4.3 %.

Световното производство по региони е дадено в таблица 3.3 и фиг.3.2. Най-голям производител е Азия (47 %), с изпреварващ процент на растеж от 8.7 %, (основен производител Китай), следва Европа с дял от 17 % и ръст от 3.3% и Северна Америка с дял от 15 %, която обаче за последната година отчита спад от 2.2 %.

Таблица 3.3

Световно производство на електролитна мед, хил. тона

Регион	2012	2013	2014	Разлика 2014/2013	
				+/-	%
Азия	8804	9550	10385	835	108.7
Европа	3820	3704	3828	124	103.3
Северна Америка	н.д.	3405	3331	-74	97.8
Южна Америка	н.д.	1717	1838	121	107.0
Африка	1056	1275	1383	108	108.5
Други	1431	1407	1381	-13	99.5
Общо	20186	21058	22146	1088	105.2

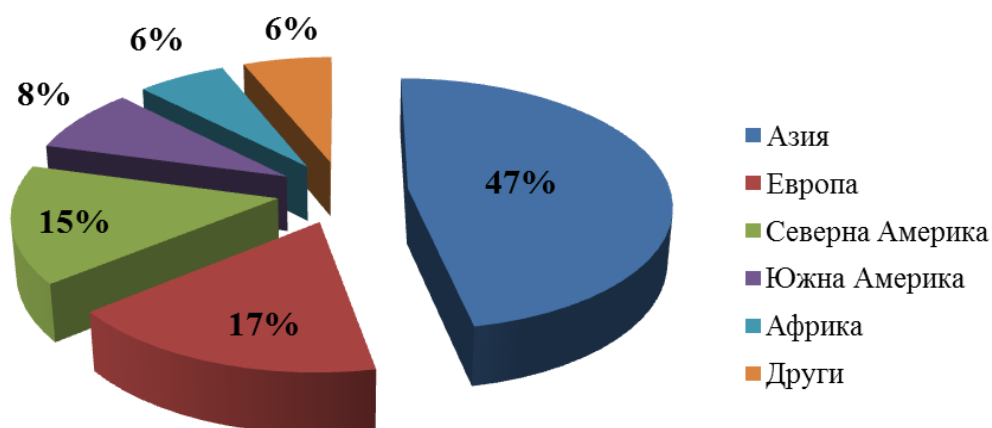
Източник: ICSG

Относителният дял на електролитната мед произведена в България през 2014 год. представлява 1.05 % от световния добив и **8.1 % от произведената в ЕС (28)**. Произведените количества анодна мед представляват 15.9 % от производството в ЕС, което показва високата специализация на България в медното производство на ЕС и неговата конкурентоспособност.

Фигура 3.2

Световно производство на електролитна мед (по региони), 2014 г. %

3.1.2. ПРОИЗВОДСТВО НА ОЛОВО

В България има изградени металургични мощности за производство на блоково олово и оловни сплави, както на основата на първични суровини (концентрати), така и от оловосъдържащи отпадъци.

„КЦМ”АД е лидер в производството на олово, добито предимно от първични суровини в Югоизточна Европа. Компанията е част от „КЦМ 2000” АД, една от най – големите индустриални групи в страната. За запазването на тези позиции, повишаване на конкурентоспособността и постигане на устойчиво развитие в оловно и цинково производството започна изпълнението на един от най-големите за страната инвестиционни проекти **“Технологично обновяване и разширение на производството”(ТОРП)**. В концепцията на проекта са заложили енергоефективни процеси, възможности за преработка на различни по вид метални вторични суровини, намаляване количествата на отпадни газове, включително и парникови газове от ЕСТЕ. Прилагат се върхови технологии и техники, приложими все още в най-развитите страни. През 2014 г. приключи първия етап на проекта, беше пуснато в експлоатация основното съоръжения за топене на оловните суровини – пещ **Ausmelt**.

Данни за преработените първични и вторични суровини до производството на блоково олово са показани в таблица 3.4.

Таблица 3.4

Преработени суровини при производството на олово, тона

Продукт	2010	2011	2012	2013	2014	Разлика 2014/2013	
						+/-	%
Метал в концентрати	68 190	55 965	57 123	60 917	67 190	6 273	110.3
в т.ч.: във вносни	56 054	45 844	42 757	44 931	51 729	6 798	115.1
в местни	12 136	10 121	14 366	15 986	15 461	- 525	96.7
Преработен скрап (външен)	15 444	16 860	14 574	12 341	11 824	- 517	95.8

Източник: Фирмени данни.

През 2014 год. са преработени оловни концентрати, в които се съдържат 67 190 т олово. Съотношението олово във вносни / олово в местни концентрати е 77.0/23.0 % (73.8/26.2% през 2013 год.), като обема на метала във вложените вносни концентрати нараства с 15.1 %.

Преработката на вносни суровини до метали с високо качество и техния износ говори за добрата конкурентоспособност на българските металургични фирми.

Все по-голям дял има произведеното олово от вторични суровини, основно акумулаторни отпадъци. В три фирми-членове на БАМИ (КЦМ, Монбат Рисайклинг и ЕЛ БАТ) са изградени мощности за екологосъобразна и ефективна преработка на тези суровини до блоков метал, сплави или други крайни продукти.

Данни за производството на първично и вторично олово, включително сплави от акумулаторни отпадъци за последните пет години са представени в таблица 3.5 и на фиг. 3.3.

Таблица 3.5

Производство на олово, тона

Продукт	2010	2011	2012	2013	2014	Разлика 2014/2013	
						+/-	%
Олово - първично	82 067	72 230	68 438	71 668	73 064	1 396	102.0
в т.ч. „КЦМ” АД	65 415	65 701	68 438	71 668	73 064	1 396	102.0
„ОЦК” АД	16 652	6 529	-	-	-	-	-
Олово - вторично	17 049	18 703	17 718	19 074	20 330	1 256	106.6
„Монбат Рисайкл.” ЕАД	16 029	16 003	14 603	14 904	15 530	626	104.2
„ЕЛБАТ” АД	1 020	2 700	3 115	4 170	4 800	630	115.1
Олово - общо	99 116	90 933	86 156	90 742	93 394	2 652	102.9

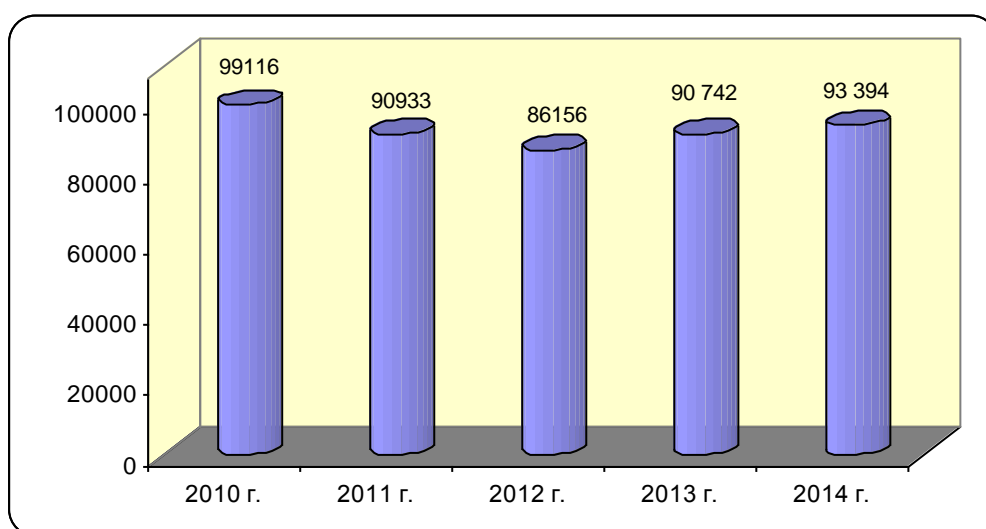
Източник: Фирмени данни.

Общото количество олово (първично и вторично), произведено през 2014 год. нараства с 2.9 %, като за блоковия метал при първичната схема на преработка се отчита ръст от 102,0 %, а за вторичното олово – 106,6 % .

На основа на акумулаторните отпадъци през 2014 год. от „Монбат Рисайклинг“ ЕАД и „ЕЛБАТ“ АД са произведени 20 330 т. вторично олово и оловни сплави. В сравнение с предходната година производството нараства с 1 256 т.

Относителният дял на вторичното олово и оловни сплави, получени при преработката на акумулаторни/оловни отпадъци от общото количество олово е около 22 % , с ръст от 0.8 % спрямо 2013 год.

Фигура 3.3

Производство на олово-общо, тона

Световното производство на олово по страни за последните три години е посочено в табл. 3.6 и онагледено на фиг 3.4.

Таблица 3.6

Световно производство на олово, хил. тона

Страна/Регион	2012	2013	2014	Разлика 2014/2013	
				+/-	%
Китай	4591	5000	5070	70	101.4
ЕС (28)	1646	1659	1712	53	103.2
САЩ	1221	1264	1142	-122	90.3
Южна Корея	460	473	560	87	118.4
Япония	258	252	240	-12	95.2
Канада	279	280	281	1	100.4
Мексико	334	321	330	9	102.8
Други	1761	1873	1911	38	102.0
Общо	10550	11122	11246	124	101.1

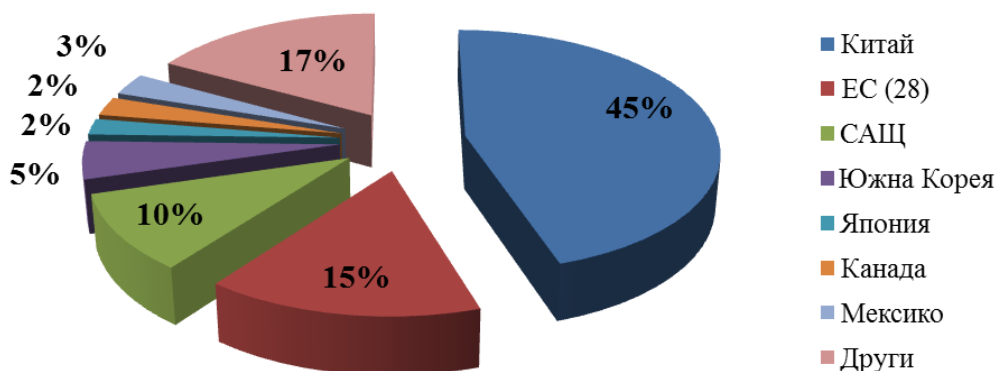
Източник: ICSG

Общото производство нараства с 1.1% спрямо 2013 г. Най-голям производител е Китай с ръст за последната година от 1.4% и дял от 45 %. Следва Европа с дял от 17 % и САЩ с дял от 10%.

ЕС (28) отчита ръст от 3.2 % спрямо 2013 г., докато в САЩ се наблюдава спад в производство с 122 хил. тона или почти 10 %. В рамките на ЕС (28) най-голям относителен дял в производството има Германия с дял от 24 %, следва Великобритания с 16.5 % и Италия с дял от 12.5 %. Други големи производители са Испания, Полша и Белгия.

Фигура 3.4

Световно производство на олово (по страни), 2014 г. %

Общото количество олово, произведено в България от първични и вторични суровини през 2014 год. представлява 0.83 % от световното производство и 5.46 % от това на ЕС (28).

3.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦИНК

Единствено предприятие за преработка на цинкови концентрати и различни цинк-съдържащи полупродукти и вторични суровини до цинк на блок с висока чистота е „КЦМ” АД, гр. Пловдив.

Като съпътстващи продукти от тази преработка се добиват и редици други редки и благородни метали, както и химически продукти (сярна киселина, бисулфит и др.)

Данните за преработените количества цинк в местни и вносни концентрати и вторични суровини/скрап до производството на блоков цинк са показани на таблица 3.7.

Таблица 3.7

Преработени суровини при производство на цинк, тона

Продукт	2010	2011	2012	2013	2014	Разлика 2014/2013	
						+/-	%
Метал в концентрати, в т.ч.:	91 544	82 993	56 017	66 894	66 685	- 209	99.7
- вносни	83 373	74 389	47 022	54 902	55 386	484	100.9
- местни	8 171	8 604	8 995	11 992	11 299	- 693	94.2
Преработен външен скрап	7 797	11 033	10 203	11 363	13 193	1 833	116.1

Източник: Фирмени данни

През 2014 год. са преработени концентрати, съдържащи 66 685 т цинк. Малко е количеството на метала в собствените суровини и съотношението на цинк във вносните към местните концентрати е 83.1%/16.9 % (при 82.1/17.9% през 2013 год.), като през последната година незначително намалява металът в местните първични суровини.

В сравнение с предходната година оползотворените вторични продукти и отпадъци от външни източници са с 1 833 т повече и техният дял в общата шихта от 14.5 % през 2013 год. нараства до 16.5 %.

Данните за производството на цинк през последните пет години са показани в таблица 3.8 и на фиг. 3.5

Таблица 3.8

Производство на цинк, тона

Продукт	2010	2011	2012	2013	2014	Разлика 2014/2013	
						+/-	%
Цинк - общо	91 372	90 083	73 558	75 830	76 293	463	100.6
в т.ч. „КЦМ” АД	72 309	73 319	73 558	75 830	76 293	463	100.6
„ОЦК” АД	19 063	16 764	-	-	-	-	-

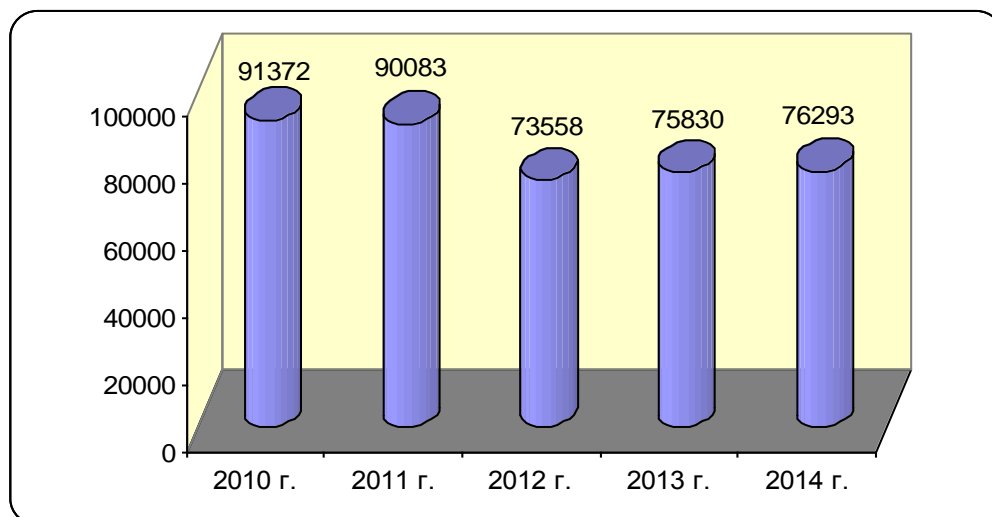
Източник: Фирмени данни

През 2014 год. производството на цинк в „КЦМ” АД бележи ръст от 0.6 % и тази положителна тенденция е постоянна, въпреки паралелно протичащите процеси на модернизация и реконструкция на мощностите.

През 2014 год. средствата, вложени за реализацията на нови обекти в КЦМ АД възлизат на 58.4 млн.лева. Приоритет в инвестиционната дейност през изминалата година бе изпълнението на мащабния проект „Технологично обновяване и разширение на производството (ТОРП)”, обхващащ както мощностите за производство на олово по нова съвременна технология, така и модернизация на цинковия завод.

През 2014 год. освен новата топилна пещ за олово бяха завършени и въведени в експлоатация редица други обекти, като инсталацията за очистка на технологичните газове в „Рафинация”, машината за леене на меко олово и разширението на инсталацията за хидровоочистка.

Фигура 3.5

Производство на цинк, тона

В таблица 3.9 и фигура 3.6 е представено производството на цинк в света по основни страни, техният относителен дял и ръст/спад спрямо предходната година.

Таблица 3.9

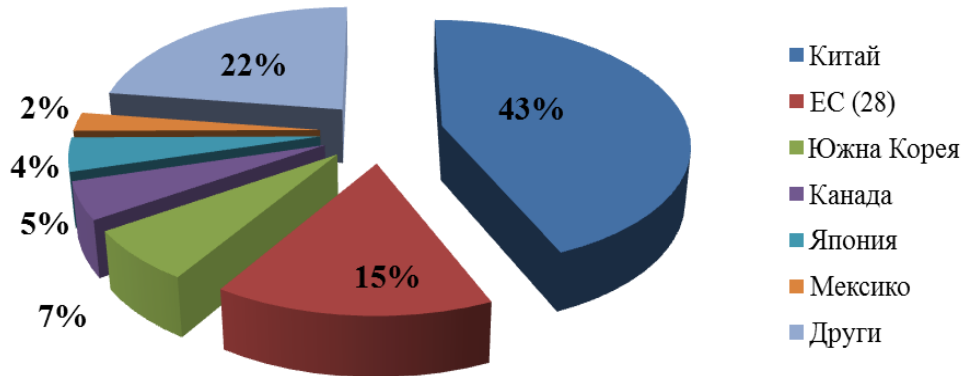
Световно производство на цинк, хил. тона

Страна/Регион	2012	2013	2014	Разлика 2014/2013	
				+/-	%
Китай	4881	5100	5827	727	114.3
ЕС (28)	1991	2011	2062	51	102.5
Южна Корея	877	886	895	9	101
Канада	649	652	648	-4	99.4
Япония	571	587	583	-4	99.3
Мексико	320	327	324	-3	99.1
САЩ	265	233	178	-55	76.4
Други	3076	3077	3035	-42	98.6
Общо	12630	12873	13552	679	105.3

Източник: ICSG

Световното производство нараства с 5.3 %. Най-голям производител е Китай с дял от 43 %, като спрямо 2013 г. страната отчита и най-висок ръст от 14.3 %. Следва ЕС (28) с дял от 15.2 % и ръст от 2.5 %. Други значими производители са Южна Корея с дял от 6.6 %, Канада с дял 4.8 % и Япония – с 4.3 % .

Световно производство на цинк (по страни), 2014 г. %

В ЕС(28) страни с най-голям относителен дял от общото производството са Испания с дял от 25 %, Финландия с дял от 14.7 %, Холандия с дял от 13.6 %.

Относителният дял на произведения в България цинк представлява 0.56 % от световния добив и **3.7 % от произведения в страните на ЕС(28)**. И в производство на блоков цинк България има относително висока специализация и е значим фактор в цветната металургия на Общността.

3.1.4. ПРОИЗВОДСТВО НА БЛАГОРОДНИ И СЪПЪТСТВАЩИ МЕТАЛИ, СПЛАВИ И ХИМИЧЕСКИ ПРОДУКТИ

Добивът на благородни, съпътстващи метали и химически продукти се осъществява в самостоятелни мощности и технологични схеми към основното производство, като обема на производството зависи от съдържанието и количествата на преработените първични суровини (концентрати).

Важна част от технологичните процеси при производството на основните цветни метали (мед, цинк и олово) е улавянето и оползотворяването на полезните метални и неметални компоненти, които се концентрират в отпадните технологични газове или в твърдите странични продукти. От тяхната преработка се произвеждат съпътстващи метали или различни стокови химически продукти, които повишават ефективността на основното производство, паралелно водят до опазване на околната среда от замърсяване.

Данни за производството на благородни и съпътстващи метали, сплави и химически продукти са посочени в таблица 3.10.

Таблица 3.10

**Производство на вторични, благородни и съпътстващи метали,
сплави и химически продукти(т, кг)**

Продукт:	2010	2011	2012	2013	2014	Разлика 2014/2013	
						+/-	%
Кадмий на блок, т	456.5	428	360	411	382	- 29	92.9
Сребро, кг	27 538	32 144	46 523	55 637	50 200	- 5 437	90.2
Сребърни изделия, кг	11 073	9 420	5 889	5 474	4 838	-636	88.4
Злато, кг	190	163	341	278	278	0	100.0
Златни изделия, кг	25	6	26	26	32	6	123.1
Телур, кг	2 468	4 872	2 472	5 014	4 932	-82	98.4
Оловни сплави, т	10 783	11 490	12 367	15 516	17 121	1 605	110.3
Цинкови сплави, т	17 501	16 658	13 867	10 499	13 099	2 600	124.8
Бисмутно олово, т	586	595	675	732	716	-16	97.8
Калаени сплави, т	4	2.7	1.8	4.0	2.0	-2	50.0
Алуминиеви сплави	7 402	9 485	7 894	8 825	9 266	441	105.0
Цинков сулфат, т	3 636	3 049	3 453	5 604	2 738	- 2 866	48.9
- в т.ч. монохидрат	3 372	2 645	2 953	3 445	1 333	- 2 112	38.7
Натриев бисулфит, т	1 961	1 408	-	-	-	-	-
Натриев сулфат, т	-	н.д.	1 750	1 846	1 520	- 326	82.3
Сярна киселина, т	1075617	1203454	1100835	1352588	1309063	-43525	96.8

Източник: Фирмени данни.

Произведените количества сребро и съпътстващите метали, като кадмий, телур и бисмутно олово през изминалата година намаляват, което е свързано със съдържанието на тези метали в преработваните първични и вторични суровини в „КЦМ“ АД.

В сравнение с 2013 г. производството на оловни и цинкови сплави нараства съответно с 10.3 % и 24.8 %. Най – голям производител на акумулаторни сплави в страната е „Монбат Рисайклинг“ ЕАД, с дял от над 75 % от общото количество оловни сплави. Същите се използват в рамките на групировката за производството на крайна продукция – оловни акумулаторни батерии.

От преработката на алуминиеви отпадъци в „Стам Трейдинг“ АД се получават вторични алуминиеви сплави. През 2014 год. произведените количества нарастват с 441 т (с 5.0 %).

Произведената сярна киселина е с най-голям дял от всички странични продукти, получени при производството на мед, цинк и олово.

Цветната металургия е единствен производител на сярна киселина в страната, като с този процес на утилизация на сярата от преработените концентрати се осигурява висока степен на очистка на отпадните технологични газове.

3.1.5.ПРОИЗВОДСТВО НА ПРОКАТ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И СПЛАВИ

Българската цветна металургия се развива и в посока на преработка на блокови метали и сплави до продукти с по-голяма добавена стойност, каквито са различните видове прокат и изделия от тежки цветни метали (мед, месинг, цинк) и от алуминий.

Данните за производството на прокат от цветни метали са представени в таблица 3.11 и на фиг.3.7 и фиг.3.8

Таблица 3.11

Производство на прокат от цветни метали и сплави, тона

Продукт	2010	2011	2012	2013	2014		Разлика 2014/2013	
						%	+/-	%
Прокат от ТЦМ и сплави	42 632	57 130	61 971	65 462	63 940	43.2	- 1 522	97.7
в т.ч. меден	35 608	39 274	40 440	44 445	42 298	28.5	- 2 147	95.2
месингов	6 062	5 268	6 136	6 762	7 628	5.2	866	112.8
цинков	962	12 588	15 395	14 255	14 014	9.5	-241	98.3
Алуминиев прокат - общо	64 138	67 278	67 642	76 875	83 886	56.8	7011	109.1
в т.ч. - „Алкомет” АД	48 883	52 754	53 947	60 960	64 790	43.8	3830	106.3
- „ЕТЕМ България” АД	13 525	12 437	13 000	14 609	18 023	12.3	3414	123.4
- „ПИХ Индъстри” АД	1 730	2 087	695	1 306	1073	0.7	- 233	82.2
Общо:	106 770	124 408	129 613	142 337	147 826	100	5 489	103.9

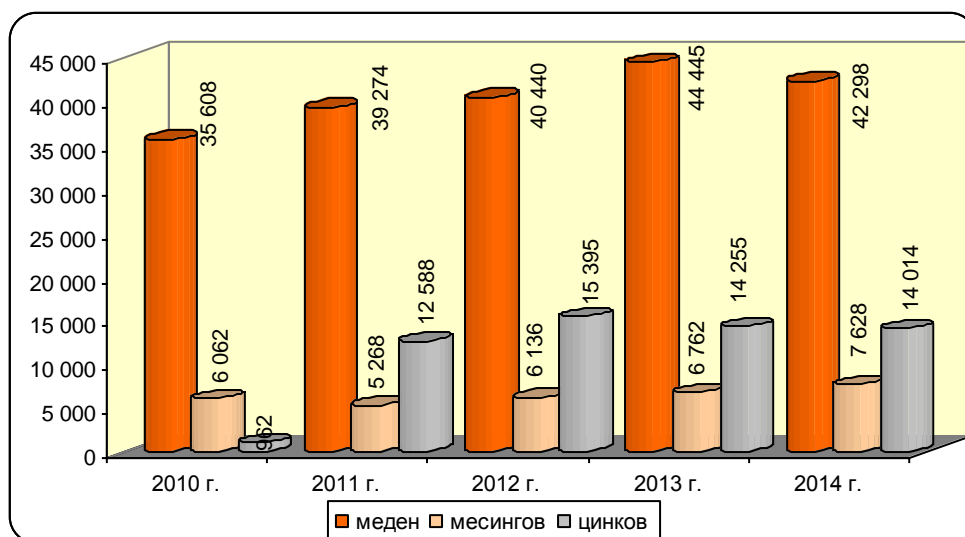
Източник: Фирмени данни

През 2014 год. производството на прокат от тежки цветни метали (ТЦМ) намалява с 2.3 %, а при алуминиевия прокат производството се увеличава с 9.1 %. Алуминиевият прокат се произвежда в няколко фирми, неговият относителен дял от общото количество е по-висок от този на ТЦМ и нараства от 54 % през 2013 год. до 56.8 % през 2014 год.

Основен производител на прокат и продукти от ТЦМ и сплавите им в страната е „София Мед” АД. Компанията произвежда широка гама валцов и пресов прокат – листове, ленти, кръгове, дискове, шини, пръти и профили, които се използват в строителството, машиностроенето, електротехниката и други сектори на преработващата промишленост.

На фиг.3.7 са представени количествата произведен прокат от тежки цветни метали (ТЦМ) и сплави през периода 2010 г.– 2014 г. – по видове.

Фигура 3.7

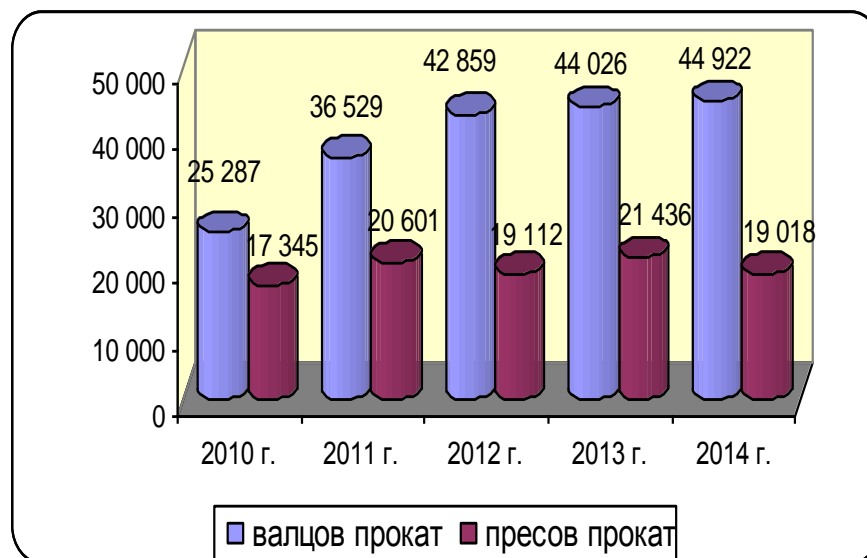
Производство на прокат от ТЦМ, тона

Табл. 3.11 и Фиг.3.7 показват, че през 2014 год. медният прокат намалява с 2 147 т, но същевременно нараства произведения месингов прокат. Цинковият прокат се запазва почти на нивото от предходната година.

Съотношението на произведения меден, месингов и цинков прокат спрямо общото количество през 2014 год. е 66.2 / 11.9 / 21.9 %. През годината се увеличава дялът на месинговия прокат, за сметка на медния и това разпределение през 2013 год. е било съответно 67.9 / 10.3 / 21.8 %.

На Фигура 3.8 са представени произведените количества валцов и пресов прокат от ТЦМ от 2010 г. до 2014 г.

Фигура 3.8

Производство на валцов и пресов прокат от ТЦМ, тона

При медния прокат преобладава валцовия, което е свързано с потреблението и с технологичните възможности на наличното оборудване. Той заема 70.3 % от общото количество.

От месинг и цинк са произведени само валцовани продукти, поради което през 2014 год. валцовият прокат от ТЦМ нараства с 2 %, а при пресовия за разлика от предходната година се наблюдава спад с 11.3 %. Този спад от над 2 хил.тона води до общото намаление на производството.

В „София Мед”АД са преработени 16 296 т. външен скрап и в сравнение с 2013 год. оползотворените отпадъци нарастват с 9.6 %. Това намалява количествата на първичните суровини и повишава ефективността на производството.

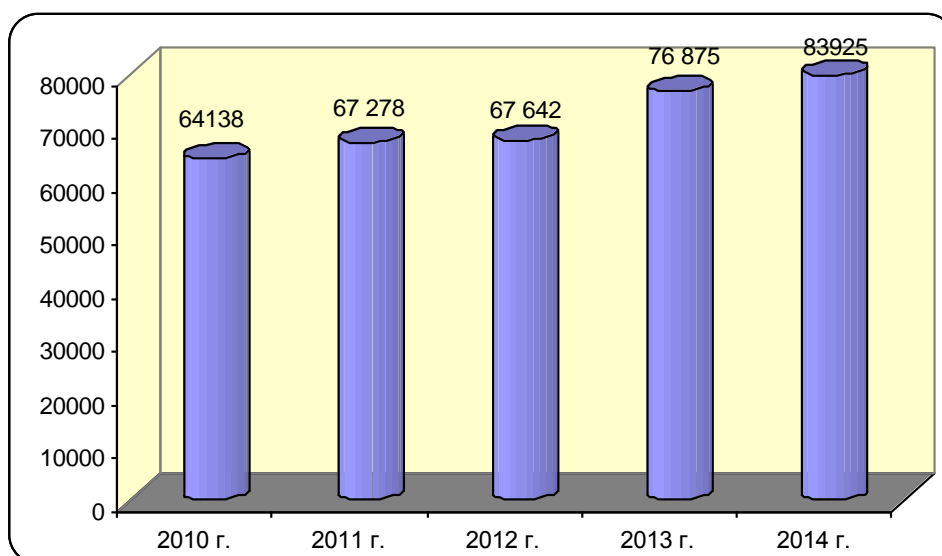
През 2014 год. в производството са направени инвестиции на стойност 18.3 млн.лева. Тези обекти водят до подобряване на конкурентоспособността, ефективността, опазване на работната и околна среда. Свързани са и с възможностите за разширяване на асортимента и усвояване на нови продукти с по-висока добавена стойност.

Основни производители на алуминиев прокат са „Алкомет” АД, гр. Шумен; „ЕТЕМ България” АД, гр. София и „ПИХ Индъстри” АД, гр. Русе.

Данни за производството на алуминиев прокат по предприятия са представени в табл.3.11, а на фиг.3.9 са показани общите количества на произведената продукция.

Фигура 3.9

Производство на алуминиев прокат, тона

През целия отчетен период производството на алуминиев прокат нараства, като за 2014 год. се отчита общо ръст от 9.1 %.

„Алкомет” АД е най-голямата компания, специализирана в производството на пресов (тръби, пръти и профили) и валцов (ленти, листове и фолио) прокат от алуминий и алуминиеви сплави. През 2014 год. са произведени 64 790 т прокат и в сравнение с предходната година продукцията бележи ръст от 6.3 %. Компанията произвежда около **80 % от общото количество алуминиев прокат** в страната.

Съотношението на произведените количества валцов и пресов прокат е 66.2 / 33.8 % (69.5 / 30.5% през 2013 г.), като увеличението на пресовите продукти е в резултат на въведените през 2014 год. нови мощности за повишаване капацитета на пресово производство.

В „Алкомет” АД през 2014 год. са **реализирани инвестиции и проекти на стойност 5.5 млн.лева**. Те имат за цел да се увеличи капацитета, да се намалят разходите на спомагателните материали и да се подобри качеството на продуктите.

В експлоатация са въведени нова преса, център за дообработка и пещ за стареене на профили, газова пещ за хомогенизиране на заготовки, допринасяща за намаляване на енергийното потребление и филтърна система за пречистване на масла. Намалено е количеството на отпадните масла с над 80 % и на отделяните във въздуха маслени аерозоли.

В „Алкомет” АД през 2014 год. година е постигната по-ефективна структура на суровините и са преработени 10 264 т алуминиеви отпадъци (около два пъти повече в сравнение с 2013 год.).

„ЕТЕМ България” АД произвежда само дълъг (пресов) прокат - различни видове алуминиеви профили и архитектурни конструкции – дограми и фасадни елементи за строителството. Фирмата е единствен производител в страната на алуминиеви архитектурни системи с марката ETEM Building Systems.

През 2014 год. произведената продукция в “ЕТЕМ България” АД бележи значителен ръст - 23.4 %, а нейният дял от общото количество алуминиев прокат нараства до 21.5% (19.0% през 2013 г.).

Постоянното и устойчиво развитие се дължи на ежегодните инвестиции, които фирмата прави за разширение и модернизация на производствените мощности, с което увеличава капацитета и асортимента на своята продукция. През изминалата 2014 год. са реализирани **проекти на стойност 21.1 млн.лева**. В експлоатация е въведена нова преса, нови пещи за стареене и автоматизирани центрове за дообработка на профилите.

„ПИХ Индъстри” АД е единственото предприятие в страната, което произвежда **заварени алуминиеви тръби**. През 2014 год. са произведени 1073 т, 17.8 % по-малко от предходната година. Продукцията е предназначена

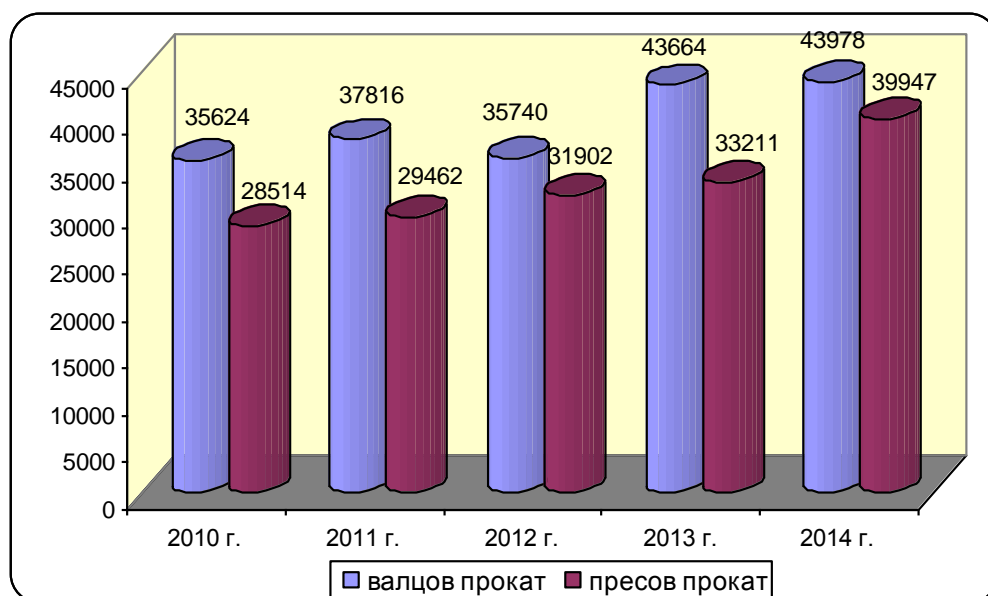
основно за износ, потреблението в страната е под 10 %. Затова се търсят нови пазари, включително за трети страни. Инвестира се в нови машини и се подобрява качеството на изделията (за 2014 год. вложените средства са 80 хил.лева).

Произведените количества от двата вида алуминиев прокат – пресов и валцов е представено на фиг.3.10.

През 2014 год. валцовият прокат, произведен в „Алкомет” АД, Шумен се запазва на нивото от 2013 год. В резултат на въведените нови пресови мощности, както в „Алкомет” АД, така и в „Етем България” АД произведените количества пресови продукти нарастват значително, с 20.3%.

Затова и съотношението на валцовия към пресовия прокат през последната година се променя в полза на пресовия – от 56.8 / 43.2% през 2013 год. става 52.4 / 47.6 % през 2014 год.

Фигура 3.10

Производство на пресов и валцов алуминиев прокат, тона

3.1.6. ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА ОТПАДЪЦИ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

Българските металургични предприятия разполагат с мощности за преработка на добиваните от бита, строителството и индустрията на страната отпадъци от цветни метали и сплави. Тяхната преработка до крайни продукти има важно значение за подобряване на икономическите показатели, за опазването на околната среда и намаляване на енергопотреблението в сектора.

Данни за преработените отпадъци от цветни метали (метално съдържание) за периода 2010 - 2014 год. от фирмите – членове на БАМИ са представени в таблица 3.12.

От таблицата е видно, че през 2014 год. общото количество на вложените метални отпадъци е най-голямо. Спрямо предходната година преработените отпадъци от цветни метали са с 10 985 т повече (8.1 %).

Таблица 3.12

Преработени отпадъци от цветни метали, тона

Отпадък	Общо					Разлика 2014/2013	
	2010	2011	2012	2013	2014	+/-	%
Мед	50 057	68 011	80 655	75 183	78 576	3 393	104.5
Олово	31 699	37 623	35 575	33 516	34 317	801	102.4
Цинк	7 797	11 023	10 203	11 363	13 193	1 830	116.1
Алуминий	15 680	17 212	15 615	15 682	20 643	4 961	131.6
Общо	105 233	133 869	142 048	135 744	146 729	10 985	108.1

Източник: Фирмени данни

Наблюдава се ръст на оползотворените вторични суровини при всички цветни метали, но най-значителен той е при отпадъците от алуминий и цинк, съответно с 31.6% и 16.1%.

3.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

3.2.1. ВНОС НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

Количествата на внесените цветни метали, сплави и изделия от тях, които се произвеждат или са суровина за българските металургични предприятия през последните пет години са показани на таблица 3.13.

Включените в таблицата металургични продукти и изделия фактически формират количествата и стойностите на вноса от тази стокова група и влиянието на други метали или продукти е незначително.

Данните показват, че през 2014 год., спрямо предходната, внесените количества са с 4 % по-малко по обем, а общата стойност намалява само с 1,5 % (разликата е поради намален внос на металопродукти, които имат по-ниска цена), общия внос възлиза на 1 451.3 млн.лева

Таблица 3.13

Внос на цветни метали и изделия от тях, тона

Стоки	2010	2011	2012	2013	2014	Разлика 2014/2013	
						+/-	%
Мед, общо, в т.ч.	54 710	74 083	82 051	81 300	86 161	4 861	106.0
Аноди	-	1	58	1 504	924	-580	61.4
Католи,сплави,заготовки	8 202	12 398	6 815	13 921	13 812	-109	99.2
Скрап	35 464	52 461	64 561	56 040	60 453	4 413	107.9
Пръти и профили	4 130	3 908	4 371	4 415	5 006	591	113.4
Телове	2 830	2 148	3 779	2 600	2 782	182	107.0
Ламарини и фолио	2 534	1 802	1 145	1 521	1 416	-105	93.1
Тръби	1 550	1 365	1 322	1 299	1 768	469	136.1
Олово, общо, в т.ч.	26 077	27 764	23 103	34 932	29 262	-5 670	83.8
Блок и сплави	7 283	21 566	21 064	23 536	12 439	-11097	52.9
Скрап (чист)	17 461	4 627	1 660	11 050	16 660	5 610	150.8
Прокат	1 333	1 571	379	346	163	-183	47.1
Цинк, общо, в т.ч.	2 879	5 783	10 030	4 323	9 660	5 337	223.5
Блок и сплави	1 761	2 900	6 876	2 765	8 746	5 981	31.3
Скрап	510	635	602	630	504	-126	80.0
Прокат	608	2 248	2 552	928	410	-518	44.2
Алуминий,общо, в т.ч.	118 702	124 425	123 030	150 621	135 148	-15 473	89.7
Блок и сплави	71 912	78 877	86 090	105 738	94 982	-10 756	89.8
Скрап	6 876	4 625	1 582	1 742	1 607	-135	92.3
Пръти и профили	12 087	13 133	16 166	17 727	16 770	-957	94.6
Телове	6 113	4 111	4 925	3 732	3 190	-542	85.5
Листа и ленти	17 255	18 873	8 582	10 010	11 992	1 982	119.8
Фолио	3 619	4 087	4 801	5 442	5 453	11	100.2
Тръби	840	719	884	6 230	1 154	-5 076	18.5
Общо	202 368	232 055	238 214	271 176	260 231	-10 945	96.0
Стойност, млн. €	562.9	752.9	775.3	753.5	742.0	-11.5	98.5
Стойност, млн. лева	1100.9	1 472.6	1 516.4	1473.7	1 451.3	-22.4	98.5

Източник: Митническа статистика и НАП

Блоковият алуминий, който не се произвежда в страната, заема над 30 % от общия внос. Използва се като суровина за производството на алуминиеви продукти и изделия. Вносът на необработен алуминий през 2014 год. намалява с 10.2 %, което е свързано с увеличеното количеството на оползотворените вторични суровини (табл.3.9). Около 42 % от доставките на блоков алуминий са от ЕС, а останалите количества са внос от трети страни

(Мозамбик, Турция, Индия, Русия). **Алуминиевите продукти** се внасят от ЕС (45.5 %), както и от други страни в региона (54.5 %).

Само 19 % от доставките на **рафинираната мед и сплавите на медна основа** са от страните-членки на ЕС. С най-голям дял във вноса от други страни е този от Конго (40 %), Турция и Украйна. През 2014 год. внесените количества остават на нивото от предходната година. **Медните продукти**, доставени от ЕС са 32.5 %, а 67.5 % от други страни.

Вносът на необработено **олово, включително оловни сплави** в сравнение с 2013 год. намалява с 52.9 %. От ЕС идват само 7.8 % от доставките, а останалите количества се внасят от страни в региона (44.2 % от Русия, 6.7 % от Украйна и др.).

Внесените количества необработен цинк в сравнение с 2013 год. нарастват повече от 3 пъти, но въпреки това вътрешното потребление продължава да се задоволява предимно от местно производство - над 65 %. Вносът е главно от страни-членки на ЕС (87 %).

Вносът на медни отпадъци – ценна вторична суровина за производството на мед и медни продукти нараства със 7.9 %. От Румъния, Турция, Гърция, Сърбия и Македония се доставят 72 % от отпадъците.

Вносът на **оловен скрап** продължава да нараства. През 2014 год. той се увеличава с повече от 50 %. Доставките са изцяло от страни в ЕС като над 85 % идват от Румъния.

3.2.2. ИЗНОС НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

Данни за износа на цветни метали, изделия от тях и скрап за периода 2010 год. – 2014 год., които съответстват на номенклатурата на вноса са представени в таблица 3.14.

Общият обем на износа през 2014 год. е 643 846 тона, на стойност 5 012.4 млн.лева. В сравнение с 2013 год. в количествено изражение изнесените основни метали и продукти от тях нарастват с 1.8 %.

Анодната мед е насочена изцяло за страните от ЕС (Германия). През 2014 г. около 67 % от износа на **рафинирана мед и медни сплави** е реализиран в Турция и Китай, а 25.5 % отиват в страните от ЕС. Продажбите на **меден прокат** (листа, ленти пръти и др.) се насочват главно за ЕС (73.1%).

Износът на **олово** през 2014 год. нараства (с 12.6 %). Оловото се изнася основно като блоков метал. За страни от ЕС се насочват 48 % от доставките, а 51 % от износа е за Турция.

Таблица 3.14

Износ на цветни метали, изделия от тях и скрап, тона

Стоки	2010	2011	2012	2013	2014	Разлика 2014/2013	
						+/-	%
Мед, общо, в т.ч.	277 279	340 208	334 357	384 110	371 935	-12 175	96.8
Анодна мед	29 575	79 609	70 347	121 281	116 252	-5 029	95.9
Електролитна мед	184 658	200 000	202 912	199 741	196 880	-2 861	98.6
Скрап	18 225	12 982	12 318	10 760	8 488	-2 272	78.9
Пръти и профили	16 293	19 964	18 866	21 754	18 800	-2 954	86.4
Телове	3 851	3 871	3 103	1 115	1 169	54	104.8
Ламарини,ленти, фолио	24 627	23 704	26 761	29 433	30 297	864	102.9
Тръби	50	78	50	27	49	22	181.5
Олово, общо, в т.ч.	79 170	68 596	64 543	73 834	83 152	9 318	112.6
Олово на блок	78 977	68 472	64 354	73 576	83 056	9 480	112.9
Прокат	-	50	129	113	79	-34	69.9
Скрап (чист)	193	74	60	145	17	-128	11.7
Цинк, общо, в т.ч.	84 542	85 732	75 968	70468	76 609	6 141	108.7
Цинк на блок	81 331	71 894	57 768	54 272	60 879	6 607	112.2
Прокат	1 262	11 817	16 015	14 843	14 347	-496	96.7
Скрап	1 949	2 021	2 185	1 353	1 383	30	102.2
Алуминий,общо, в т.ч.	98 314	96 762	94 327	103 813	112 150	8 337	108.0
Блок	6 799	7 555	5 866	6 465	7 874	1 409	121.8
Скрап	31 727	26 300	25 579	22 766	23 584	818	103.6
Пръти и профили	19 266	19 989	21 459	24 982	28 720	3 738	115.0
Телове	910	247	10	423	386	-37	91.3
Ленти и листове	13 982	15 779	13 959	16 711	17 288	577	103.5
Фолио	18 844	18 005	19 377	23 733	23 993	260	101.1
Тръби	6 786	8 887	8 077	8 734	10 305	1 571	118.0
Общо	539 305	591 298	569 195	632 225	643 846	11 621	101.8
Стойност, млн. €	2 034.7	2819.8	2 600.1	2 717.2	2 562.8	-154.4	94.3
Стойност, млн. лева	3 979.5	5 515.0	5 086.9	5 314.4	5 012.4	-302.0	94.3

Източник: Митническа статистика и НАП

Външните продажби на необработен цинк (на блок) нарастват с 12.2% и са в съотношение 60 % за страните от ЕС и 40 % за други страни. **Цинковият прокат** се реализира главно в ЕС (99 %).

В стоковата група на **алуминия**, 72 % от износа представлява **алуминиев прокат**. През 2014 год. той нараства с 8.2 %. Най-съществено е увеличението при пресовия прокат (тръби с 18%, пръти и профили с 15 %), като 91 % от продажбите на алуминиев прокат са за страните от ЕС. Произведените от вторични суровини **алуминий и алуминиеви сплави** заемат 7 % от общото количество изнесен алуминий.

От вторичните суровини най – голям дял в износа продължават да имат алуминиевите отпадъци, следвани от медния скрап. В сравнение с предходната 2013 г. изнесените количества меден скрап намаляват с 21.1 %, докато обема на изнесените алуминиеви отпадъци нараства с около 4 %. Основни вносители на алуминиеви отпадъци от България са страните от ЕС (с 74 %). Медният скрап се насочва главно за Китай (46.5% от общото количество), Турция (17.6%) и Гърция с дял от 13.4 %.

От таблици 3.13 и 3.14 могат да се направят следните констатации:

- **В количествено изражение износет на цветни метали и продукти превишава вноса почти 2.5 пъти.** В общия обем на износа, спрямо предходната 2013 год. се отчита ръст от 1.8 %, докато вносет на метали и прокат от тях намалява с 4 %.
- Въпреки увеличените количества на износ, в стойностно изражение има намаление от 302 млн.лева (5.7%). Вносет в количество и стойност намалява съответно с 11 хил. тона и с 22.4 млн.лева (1.5%).

Цветната металургия в страната е силно експортно ориентирана, има положителен външотърговски баланс и през 2014 год., както в количествено, така и в стойностно изражение.

3.2.3. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБОРОТ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

Общият външотърговски оборот на цветни метали в количествено и в стойностно изражение, който отразява данните от табл.3.13 и табл.3.14 е показан съответно в таблица 3.15 и таблица 3.16.

Таблица 3.15

Външотърговски оборот на цветни метали, тона

Показатели	2010	2011	2012	2013	2014		Разлика 2014/2013	
						%	+/-	%
Внос	202 368	232 055	238 214	271176	260 231	28.9	-10 945	96.0
Износ	539 305	591 298	569 195	632225	643 846	71.1	11 621	101.8
Общ оборот	741 673	823 353	807 409	903401	904 077	100	676	100.1
Салдо	336 937	359 243	330 981	361049	383 615		22 566	106.3

Източник: Митническа статистика и НАП

Данните от таблица 3.15 показват, че през 2014 год. общото количество на изнесените и внесени цветни метали, които определят общият външнотърговския обмен се запазва на нивото от 2013 год. Но структурата на този оборот е различна – увеличава се износът, а в същият порядък намалява вносът на металургични продукти. Основните промени са благоприятни за икономиката на страната – намалява вносът на суровини и се увеличава износът на готови продукти, с по-голяма добавена стойност.

Таблица 3.16

Външнотърговски оборот на цветни метали, млн.лева

Показатели	2010	2011	2012	2013	2014		Разлика 2014/2013	
						%	+/-	%
Внос	1100.9	1 472.6	1 516.4	1 473.7	1 451.3	22.5	- 22.4	98.5
Износ	3 979.5	5 515.0	5 086.9	5 314.4	5 012.4	77.5	302.0	94.3
Общ оборот	5 080.4	6 987.6	6 603.3	6 788.1	6 463.7	100.0	-324.4	95.2
Салдо	2 878.6	4 042.4	3 570.5	3 840.7	3 561.1		-279.6	92.7

Източник: Митническа статистика и НАП.

Данните от табл. 3.15 и табл.3.16 за 2014 год. сочат, че независимо от запазване на обема на външнотърговския оборот на нивото от 2013 год., в стойност той намалява с 4.8 % поради по – ниските цени на металите на международните пазари. Въпреки тази по-неблагоприятна пазарна конюнктура физическият износ расте, което е в резултат на високото качество и конкурентната способност на българската металургична продукция.

Общото положително салдо от наблюдаваните стокови групи в цветната металургия възлиза на 3 561.1 млн.лева, което се отразява положително на външнотърговското салдо на България, като намалява неговата отрицателна стойност.

3.2.4. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ

Данни за реализацията на българска продукция от цветни метали и прокат от тях за периода 2010 – 2014 г. са показани в таблица 3.17.

Данните от табл. 3.17 показват, че през 2014 год. структурата на продажбите на основните цветни метали и продукти от тях се променя незначително и е в съотношение износ/местен пазар 85.5/14.5% (съответно 86.9/13.1% през 2013 год.).

Таблица 3.17

Реализация на цветни метали и прокат по направления, тона

Стоки	Реализация	2010	2011	2012	2013	2014
Електролитна мед	Местен пазар	36 000	40000	33 500	32 889	35 166
	Износ	168 000	190 000	194 500	194 820	191 383
	Общо	204 000	230000	228000	227 709	226 549
Олово	Местен пазар	7 025	21824	24 664	23 327	20 611
	Износ	74 738	65 967	58 297	67 717	72 355
	Общо	81763	87791	82961	91 044	92 966
Цинк	Местен пазар	6 140	16453	16 106	19 081	17 681
	Износ	62 226	66 981	54 643	52 545	55 952
	Общо	68 366	83434	70749	71 626	73 633
Прокат от ТЦМ	Местен пазар	2 153	1932	1733	1 842	1 450
	Износ	40 455	54 312	60 150	64 887	62 999
	Общо	42 608	56244	61883	66 729	64 449
Алуминиев прокат	Местен пазар	7 603	8279	8538	8 071	7 537
	Износ	56 563	59 010	57 020	68 092	76 437
	Общо	64166	67289	65558	76 163	83 974

Източник: Фирмени данни,

През 2014 год. реализацията на **електролитна мед** на местния пазар нараства с 6.9 %, но все пак основната част от продажбите (84.5%) се насочва за износ.

Общата реализация на **олово** и оловни сплави нараства с 2.1 %, поради увеличение на износа с 6.8 %, а реализираните на вътрешния пазар количества намаляват с 11.6 %. За външните пазари се насочва 77.8 % от общата продукция, а за местния пазар - 22.2 %, съответно тези съотношения за 2013 год. са 74.4 % и 25.6%.

За вътрешния пазар, с цел задоволяване потребностите на акумулаторните заводи в страната, са насочени над 76 % от продажбите на рециклирано олово и оловни сплави, получени от излезли от употреба стари акумулаторни батерии и други оловни отпадъци.

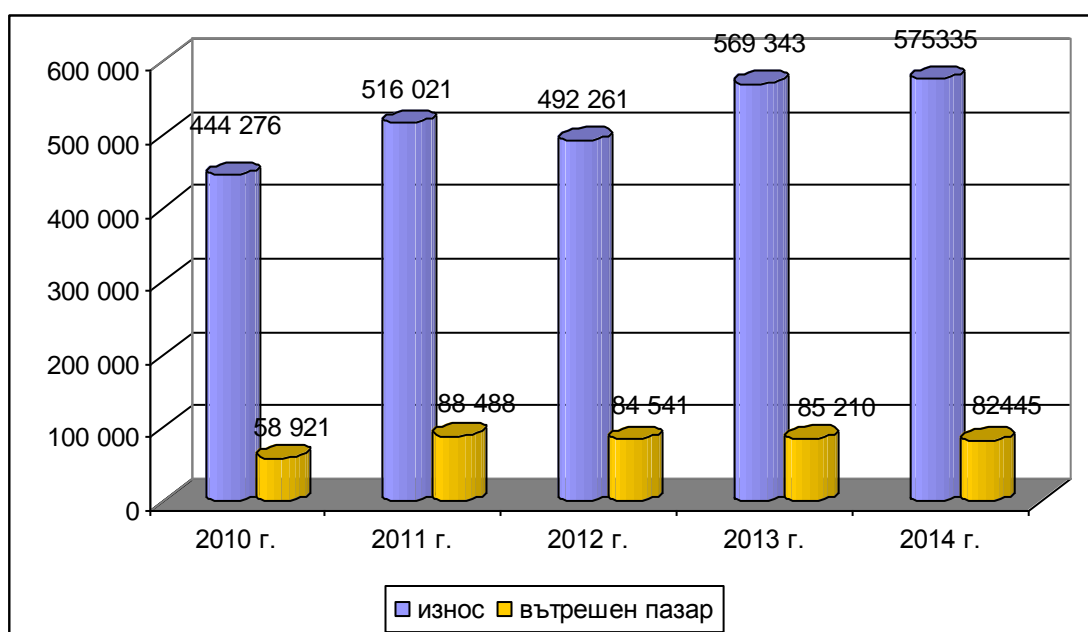
Общата реализация на **цинк** през 2014 год. нараства с 2.8 %, главно от увеличението износ с 6.5 %, а реализацията на местния пазар намалява със 7.3 %. Продажбите на външните пазари заемат 76 % от продукцията, а за местния пазар се насочват 24 %.

Продажбите на **прокат** от ТЦМ за местния пазар заемат само 2.2 % от общата реализация. Произведената продукция се насочва основно за износ, който през 2014 год. намалява с 3.1 %, главно поради спад в продажбите на меден прокат.

Общото количество алуминиев прокат, които се реализира на вътрешния пазар от трите фирми заема 9 % , а износът достига 91 % . През последните две години вътрешната реализация намалява, а изнесената продукция се увеличава, като само за 2014 год. има ръст от 12.3 %.

Структурата на общите продажби на основни метали и прокат по фирмени данни за последните пет години е представена на фиг.3.11

Фигура 3.11

Фиг. 3.11 показва, че износът многократно превишава продажбите на вътрешния пазар и цветната металургия в България е сектор с ярко изразена експортна насоченост.

През 2014 год. износът заема 87.5 % от общата реализация, а за потребление на местния пазар се насочват само 12.5 % от продажбите.

3.2.5. ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И СПЛАВИ

Реалното вътрешно потребление се формира от реализираните продажби на металургична продукция на вътрешния пазар и от техния внос. Данните са посочени в таблица 3.18.

През 2014 год. общото реално потребление на основните цветни метали /блок/ намалява със 7.7 %. Това се дължи само на спада в потреблението на олово и оловни сплави, докато при медта и цинка има увеличено потребление. Това реално потребление преимуществено се задоволява от местно производство (около 70 %), а останалите около 30 % се внасят от трети страни.

Таблица 3.18

Вътрешно потребление на цветни метали и прокат, тона

Стоки	Произход	2010	2011	2012	2013	2014	
							%
Електролитна мед	Местно произв.	36 000	40 000	33 500	32 889	35 166	71.8
	Внос	8 202	12 398	6 815	13 921	13 812	28.2
	Потребление	44 202	52 398	40 315	48 810	48 978	100.0
Олово	Местно произв.	7 025	21 824	24 664	23 327	20 611	62.4
	Внос	7 283	21 566	21 064	23 536	12 439	37.6
	Потребление	14 308	43 390	45 728	46 863	33 050	100.0
Цинк	Местно произв.	6 140	16 453	16 106	19 081	17 681	66.9
	Внос	1 761	2 900	6 876	2 765	8 746	33.1
	Потребление	7 901	19 353	22 982	21 846	26 427	100.0
Прокат от ТЦМ	Местно произв.	2 153	1 932	1 733	1 842	1 450	11.2
	Внос	12 985	13 042	13 548	11 109	11 545	88.8
	Потребление	15 138	14 974	15 281	12 951	12 995	100.0
Алуминиев прокат	Местно произв.	7 603	8 279	8 538	8 071	7 537	16.4
	Внос	39 914	40 923	35 358	43 141	38 559	83.6
	Потребление	47 517	49 202	43 896	51 212	46 096	100.0

Източник: Митническа статистика и НАП (за вноса) и фирмени данни (за реализацията в страната).

В сравнение с 2013 год. голям ръст има при вноса на цинк, почти 3 пъти и при оловото – около два пъти. Количествата на внесената електролитна мед за вътрешно потребление се запазва на същото ниво.

Реалното потребление на прокат от ТЦМ е на равнището от 2013 год. От внос се задоволяват 88.8 % от потребностите. Делът на местното производство във вътрешното потребление е 11.2 %.

При алуминиевия прокат се наблюдава намаление на вътрешното потребление с 10 % като намаляват доставките и от местните производители, съответно с 6.6 % и 10.6 %. Съотношението на вноса и местното производство при задоволяване на потребностите е 83.6 / 16.4%.

Видимото потребление за произведените в страната цветни метали и прокат от тях (ВП) в тона и на глава от населението (ВПГН) в килограми през 2014 год. е представено в таблица 3.19.

Данните, сравнени с тези от 2013 год. показват, че видимото потребление на електролитна мед нараства с 14.7 %, при оловото се наблюдава значителен спад – с 56 %. При цинка потреблението е на нивото от предходната година.

Таблица 3.19

Видимо потребление на цветни метали и прокат през 2014 год., т, кг

Стоки	П	В	И	ВП	ВПГН
Електролитна мед	233 274	13 812	196 880	50 206	6.97
Олово, вкл.сплави	93 394	12 439	83 056	22 777	3.16
Цинк, вкл.сплави	76 293	8 746	60 879	24 160	3.35
Прокат от ТЦМ	63 940	11 545	64 741	10 744	1.49
Алуминиев прокат	83 886	38 559	80 692	41 753	5.80

Източник: Митническа статистика (за вноса и износа) и фирмени данни за производството.

При проката от цветни метали през 2014 год., спрямо предходната ВП намалява общо с 4.1 %. За ТЦМ има известно увеличение – с 1 450 тона на годишна база, а при алуминиевия прокат се отчита 3680 тона по-ниско видимо потребление. Намалени са количествата както от внос, така и по-малка вътрешна реализация на местните производители.

При сегашното състояние на производство в основните сектори на българската индустрия, които са потребители на металургична продукция, капацитетът и обемът на произведените основни цветни метали и продукти от тях значително надвишават търсенето на местния пазар. Затова българската цветна металургия ще остане важен, експортен и с голям потенциал за развитие сектор.

Направените значителни инвестиции са гаранция за устойчиво развитие и конкурентоспособност на предприятията, висока ефективност на производството и спазване на екологичните показатели.

Българската металургична индустрия е с доказан потенциал и конкурентоспособност на европейските и световни пазар. Предвид енергоинтензивния характер на металургичните процеси, нейното бъдеще зависи и от стабилните и на поносими цени доставки на енергийни ресурси – основно електроенергия и природен газ. За намаляване на тази зависимост през последните години инвестициите в предприятията доведоха до рязко

намаляване на енергийното потребление, респективно до енергийна ефективност на нивото на най-добрите европейски и световни практики.

Въпреки тези добри показатели, високата енергийна зависимост и консумация не може да бъде преодоляна. Прилаганите европейски **политики по промените в климата налагат необходимостта от решения, които да компенсират негативното влияние от увеличаващите се енергийни разходи и запазване на конкурентоспособността и потенциала на българската металургия.** В тази насока Българската асоциация на металургичната индустрия приоритетно работи за прилагане на мерки, като:

- сключване на дългосрочни договори с големите консуматори на електроенергия, с формула за индексация на цените, с цел предвидимост и стабилност в доставките и разходите;
- разработване и предлагане на нови енергийни услуги и продукти, които стимулират вътрешното потребление и стабилизират енергийната система;
- прилагане на европейската практика и Насоки на ЕК относно държавната помощ за опазване на околната среда и за енергетика за подкрепа и намаляване на тежестта, свързана с разходите за енергията от ВЕИ (приемане на Наредба, съгласно ЗЕ).

ЧЛЕНОВЕ И РЪКОВОДСТВО НА БАМИ

РЕДОВНИ ЧЛЕНОВЕ

- „ТепроМетал” ЕАД
  - „Стомана Индъстри” АД
  - „София Мед” АД
  - „Етем България” АД
- „Промет Стиил” ЕАД
- „Еврометал” ООД
  - „ВМВ Метал” ООД
- „ЗГП” ООД
- „ЕЛ БАТ” АД
- „Хелиос Металург” ООД
- „ПИХ Индъстри” АД
- „ИПО” ООД
- „Чугунолеене Първомай” АД
- „Полиметимпортекспорт” ООД
- „Кометех” ООД
- „Рудметал” АД
- „Огняново К” АД
- „Горубсо - Кърджали” АД
- „Ресурс Мениджмънт” ООД
- „Гес Трейдинг” ООД
- „Берг Монтана Фитинги” ЕАД
- „РМО – Металургремонт” АД
- „Аурубис България” АД
- „Алкомет” АД
- „КЦМ 2000” АД
  - „КЦМ” АД
  - „КЦМ Технолоджи” ЕООД
  - „КЦМ Трейд” АД
  - „КЦМ Индустириален сервиз” ЕООД
  - „Металургремонт 21” АД
- „Металснаб България” АД (ХЪС ООД)
- „Екометал Инженеринг” ЕООД
- „Монбат Рисайклинг” ЕАД
- „Шамот Ел Пе 2007” ООД
- „Ел Стомана” ООД
- „Рефран” ООД
- „Стам Трейдинг” АД
- „ДЦМ 1” ООД
- „Армекс Трейд” ЕООД
- „Комотек-Ко” ООД
- „Ил Мет” ЕООД
- „Рефракем” ЕООД
- „Ковинтрейд България” ЕООД

АСОЦИИРАНИ ЧЛЕНОВЕ

Химико-технологичен и металургичен университет, София

Технически университет, София

Русенски технически университет „Ангел Кънчев”, Русе

ЧЛЕНОВЕ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ, ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА:

„Аурубис България” АД

„Еврометал” ООД

„Тепро Метал” ЕАД

„Металснаб България” АД

„Огняново - К” АД

„РМО – Металургремонт” АД

„Хелиос Металург” ООД

„Полиметимпортекспорт” ООД

„Монбат Рисайклинг” ЕАД

„ПИХ Индъстри” АД

„КЦМ 2000” АД

„Алкомет” АД

„Промет Стиил” ЕАД

„Шамот ЕЛ ПЕ 2007” АД

„Екометал Инженеринг” ООД

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС – АНТОН ПЕТРОВ

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР - Политими Паунова

АДРЕС НА УПРАВЛЕНИЕ:

1309 София

бул. Александър Стамболийски 205

Тел./Факс: 02/ 920 37 39

02/ 920 40 47

Е-mail: bcm@mb.bia-bg.com

Уеб сайт: www.bcm-bg.com